

“Ἐγὼ εἰμι
ἡ ὁδὸς
καὶ ἡ ἀλήθεια
καὶ ἡ ζωή,,
(Ἰωάν. ιδ' 6)

ΟΡΘΟΔΟΣΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ ΘΕΟΛΟΓΩΝ
Ἱερουσάλης: Ἀρχιμ. ΕΥΣΕΒΙΟΣ ΜΑΤΘΑΙΟΥΛΟΣ † 1929

“Τὰ ρήματα,
ἃ ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν,
ὠνεῖμά ἐστι
καὶ ζωὴ ἐστι,,
(Ἰωάν. Γ' 63)

Ἔτος 113ον | Σεπτέμβριος 2023 | 4381

«ΑΡΡΑΓΕΣ ΟΠΛΟΝ»

Ἡ Ἐκκλησία μας παρουσιάζει τὸν Σταυρὸ ὡς «τὸ ἀρραγὲς ὄπλον» (ἀκαταμάχητο, ἄτρωτο ὄπλο). Πράγματι, ὁ Σταυρὸς εἶναι τὸ ὄπλο, μὲ τὸ ὁποῖο ὁ Χριστὸς νίκησε τὴν ἁμαρτία καὶ «ἐξέβαλεν ἔξω» τὸν ἄρχοντα τοῦ κόσμου τούτου, τὸν Διάβολο (Ἰω. ιβ' 31). Διὰ τοῦ Σταυροῦ ὁ Χριστὸς πραγματοποίησε ὅσα εἶχε προεῖπει μὲ παραβολές: ἔδωσε τὸν «**καθωπλισμένον ἰσχυρόν**» καὶ μᾶς ἀπέσπασε ἀπὸ τὴν θανατηφόρα δουλεία του, γιὰ νὰ μᾶς καταστήσει δικούς Του, «**περιούσιον λαόν**» Του, «**σῶμα**» Του, πού ζεῖ μὲ τὴν δική Του ἀφθαρτὴν κι αἰώνια ζωή.

Στὴ νίκη ὅμως αὐτὴ τοῦ Χριστοῦ ἔμεῖς οἱ Χριστιανοὶ δὲν συμμετέχουμε κατὰ τρόπο μαγικό. Γιὰ νὰ καταστῇ «**ἡ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν νίκη**» «**ἡμετέρα νίκη**», πρέπει καὶ ἔμεῖς, μὲ τὴ σειρά μας, νὰ ἀγωνισθοῦμε καὶ νὰ νικήσουμε (Κύριλλος Ἀλεξανδρείας). Ἡ «**νίκη τῆς Κεφαλῆς**», τοῦ Χριστοῦ, γίνεται «**νίκη τῶν μελῶν**», τῶν Χριστιανῶν, μόνο ὅταν τὰ μέλη δεχθοῦν νὰ ἀγωνισθοῦν τὸν καλὸ ἀγῶνα, πού ἀγωνίσθηκε ἡ Κεφαλὴ τους (Αἰγουστίνος). Καὶ τοῦτο, διότι ὁ Θεὸς, ἀπὸ ἀγάπη καὶ σεβασμὸ πρὸς τὸ λογικὸ πλάσμα τῶν χειρῶν του, τὸν ἀνθρώπο, θέλει ἡ σωτηρία μας νὰ μὴ εἶναι μόνο ἔργο τῆς δικῆς του δυνάμεως, ἀλλὰ καὶ ἔργο τῆς δικῆς μας ἐλευθερίας καὶ συνεργασίας. Αὐτὸ ἄλλωστε ἀπαιτεῖ, κατὰ τοὺς Ὁρθόδοξους Πατέρες, ἡ θεία δικαιοσύνη. Νὰ νικηθεῖ ὁ ἄδικα νικήσας Διάβολος ἀπὸ τὸν ἄδικα νικηθέντα ἄνθρωπο (Εἰρηναῖος). Νὰ ἀνατραπεῖ ὁ διὰ τῆς ἀνθρώπινης ἁμαρτίας ἐπικρατήσας τύραννος, διὰ τῆς ἀγιότητας τοῦ ἀνθρώπου (Δαμασκηνός). Καὶ ὁ ἄνθρωπος πού ἐγίνε δούλος μὲ τὴν ἀνυπακοή του νὰ γίνε τώρα ἐλεύθερος μὲ τὴν ὑπακοή του (Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς). Ἔτσι ὁ Θεὸς ἐπιτρέπει στὸν οὐσιαστικὰ νικηθέντα ἤδη Διάβολο νὰ κρατᾶ, μέχρι τῆς Δευτέρας Παρουσίας, τὴν δυνάμη του. Τοῦ ἐπιτρέπει νὰ πολεμᾷ τοὺς Χριστιανούς μὲ τὰ πονηρὰ ὄπλα, πού διαθέτει. Τοῦ ἐπιτρέπει, ἐπειδὴ ξέρει ὅτι οἱ Χριστιανοὶ μποροῦν νὰ νικήσουν -ἄρκεῖ νὰ τὸ θέλουν- χάρις στὸ ἀσυγκρίτως ἰσχυρότερο ὄπλο, πού τοὺς ἔχει δώσει, τὸ «**ἀρραγὲς ὄπλον**» τοῦ Σταυροῦ.

Ποιὲς ὅμως μορφὲς παίρνει αὐτὸς ὁ πόλεμος μεταξὺ Διαβόλου καὶ Χριστιανῶν; Οἱ πνευματικοὶ συγγραφεῖς μᾶς ἐξηγοῦν ὅτι τρία εἶναι κυρίως τὰ μέσα, πού χρησιμοποιοῖ ὁ Πονηρὸς: οἱ πειρασμοί, οἱ θλίψεις, οἱ διωγμοί. Σὲ αὐτά, προσθέτουν, οἱ Χριστιανοὶ μποροῦν καὶ ὀφείλουν νὰ ἀντιτάξουν τρεῖς «**μορφὲς Σταυροῦ**»: τὴν ἀντίσταση στοὺς πειρασμούς: τὴν ὑπομονὴ στὶς θλίψεις: τὴν καρτερία στοὺς διωγμούς.

Ὁ Διάβολος ἀρχίζει συνήθως ἥπια. Προσπαθεῖ μὲ τοὺς πειρασμούς νὰ δελεάσει καὶ νὰ σαγηνεύσει τὶς ψυχές, στὶς ὁποῖες διὰ τοῦ Βαπτίσματος ἔχει ἐγκαθιδρύσει τὴν βασιλεία τοῦ Ἁγίου. Ὁχι μόνο μὲ τοὺς χονδροειδεῖς,

τοὺς εὐκόλα ἀναγνωριζόμενους, ἀλλὰ καὶ μὲ τοὺς πολὺ λεπτοὺς πειρασμούς, τοὺς «**μεταμφιεσμένους**», τοὺς ὑπολοὺς καὶ καμουφλαρισμένους. «**Αὐτὸς γὰρ ὁ σατανᾶς μετασχηματίζεται εἰς ἄγγελον φωτός**» (Β' Κορ. ια' 14). Ἡ ἀντίσταση στοὺς πειρασμούς αὐτοὺς εἶναι ὀδυνηρότατη. Ὁ ἅγιος Μάξιμος τὴν ὀνομάζει «**ἀναίμακτη σταύρωση**». Τὸ «**κρατεῖν τῶν παθῶν**» καὶ «**ἀντιπάσσεσθαι τοῖς πειρασμοῖς**» χαρακτηρίζεται ἀπὸ τοὺς Πατέρες ὡς ἀληθινὴ νέκρωσις. Ἀποτέλεσμα αὐτῆς τῆς σταύρωσις εἶναι ἡ νίκη, ἡ κατατρόπωση τοῦ Πονηροῦ καὶ ἡ γελοιοποίησή του.

Τότε ὁ Διάβολος καταφεύγει σὲ ἓνα ἰσχυρότερο μέσο, τὶς θλίψεις. Ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος παρομοιάζει τὶς θλίψεις μὲ τὸν δῆμιο, πού προσπαθεῖ μὲ τὰ βάσανα νὰ κάνει τοὺς θλιβομένους νὰ ἀρνηθοῦν τὸν Θεό. Ἄλλ' ὅπως οἱ μάρτυρες, ἔτσι καὶ οἱ θλιβόμενοι μποροῦν μὲ τὴν ὑπομονὴ νὰ νικήσουν καὶ νὰ στεφανωθοῦν. Ὁχι μόνο ματαιώνονται τὰ διαβολικὰ σχέδια, ἀλλὰ καὶ δοξάζεται ὁ Χριστός. Ὁ Χρυσόστομος, πού τόσες θλίψεις πέρασε στὴ ζωὴ του, μᾶς λέει ὅτι τὸ νὰ κάνουμε τὸ θεῖο θέλημα εἶναι δοξολογία τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τὸ νὰ ὑπομένουμε στὶς θλίψεις εἶναι ἀληθινὴ ἱεουργία καὶ φανέρωση τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ.

Ὅταν ὅμως τὰ δύο πρῶτα μέσα ἀποτύχουν, ὁ Διάβολος καταφεύγει στοὺς διωγμούς. Διεγείρει ἐκείνους πού βρίσκονται μακριὰ ἀπὸ τὸν Θεὸ κατὰ τῶν Χριστιανῶν, μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι ἔτσι θὰ καταστρέψει καὶ θὰ εξαφανίσει ἀπὸ τὴ γῆ ὅσους δὲν μπορεῖ νὰ νικήσει μὲ τὶς θλίψεις καὶ τοὺς πειρασμούς. Ἀλλὰ καὶ ἐδῶ νικάται καὶ γελοιοποιεῖται διὰ τοῦ Σταυροῦ. Αὐτὸ ἀποδεικνύεται σαφέστατα στὴν ἐποχὴ μας, ἐποχὴ πού θὰ μπορούσε νὰ χαρακτηρισθεῖ, «**ἐποχὴ διωγμῶν**».

Μὲ ἄλλα λόγια: Ὁ Διάβολος μὲ τοὺς πειρασμούς, τὶς θλίψεις, ἢ τοὺς διωγμούς προσπαθεῖ νὰ καταστρέψει τοὺς Χριστιανούς. Χάρη ὅμως στὸ «**ἀρραγὲς ὄπλον**», πού μᾶς ἔχει δώσει ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, τὸ μόνο πού πετυχαίνει εἶναι νὰ αὐξάνει τὸν ἀριθμὸ τῶν ἁγίων καὶ τῶν ἐκλεκτῶν. Προσπαθεῖ νὰ καταστρέψει τὴν Ἐκκλησία καὶ τὸ μόνο ἀποτέλεσμα εἶναι ὅτι συνεργάζεται καὶ αὐτὸς (ἀρνητικὰ, βέβαια) στὴ σωτηρία τοῦ κόσμου καὶ τὴ δόξα τοῦ Θεοῦ.

**Ὁ Σταυρὸς εἶναι τὸ ὄπλο,
μὲ τὸ ὁποῖο ὁ Χριστὸς
νίκησε τὴν ἁμαρτία.
Στὴ νίκη ὅμως αὐτὴ τοῦ
Χριστοῦ ἔμεῖς οἱ Χριστιανοὶ
δὲν συμμετέχουμε κατὰ
τρόπο μαγικό. Γιὰ νὰ κατα-
στῇ «**ἡ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν
νίκη**» «**ἡμετέρα νίκη**», πρέ-
πει καὶ ἔμεῖς, μὲ τὴ σειρά
μας, νὰ ἀγωνισθοῦμε.**

ΕΛΛΕΙΨΗ ΑΛΗΘΙΝΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

Εΐδε ό ένας τόν άλλον. Κάτι σάν κεραυνός χτύπησε τήν καρδιά τους. Εΐπαν: Αυτό εΐναι ή αγάπη! Έτσι δέν γίνεται με τόσους και τόσους σημερινούς νέους; Παίρνουν για τó μέγιστο πράγμα που λέγεται αγάπη, ένα αΐσθημα που όφείλει τή γένεσή του σε μιá αλογη και τυφλή έλξη. Μιá έλξη που εΐναι σαρκική ή πηγή της. Απομονοΐν ότi ή αγάπη εΐναι κάτι τó πολΐ διαφορετικό, τó βαθΐ, που δέν ξεπετιέται ποτέ σε μιá στιγμή, αλλά χρειάζεται χρόνος για να άναφανεί και προσπάθεια και άγώνας για να αύξηθει, για να τελειοποιηθει.

Άλλα οΐ σημερινοΐ άνθρωποι, όπως και σε τόσα άλλα, έτσι κι έδΐ. Μαγεΐονται όχι άπο τά άξια εκείνα που άπαιτείται κόπος και μόχθος για να κατακτηθοΐν, άλλ' άπο τά στιγμιαΐα αΐσθήματα και τούς δΐνουν άξια που δέν έχουν. Δέν τούς άκούτε;

—Εμεΐς αγαπιόμαστε. Και στήν ένωση δύο ανθρώπων αυτό έχει σημασία. Τά άλλα, μυστήρια, τελετές, ιερείς, εΐναι συμβατικά πράγματα που χρειάζονται μόνο για τόν τύπο!

Εΐδατε ποια βάση και ποια θεμέλια βάζουν για ισόβια ένωση; Μά όταν για τήν πιό σπουδαΐα πράξη τής ζωής τους σκέπτονται έτσι και ένεργοΐν κατ' αυτόν τόν τρόπο, τί περιμένετε; Τó οΐκοδόμημά τους θα εΐναι ψεύτικο. Ένας χάρτινος πύργος. Και όταν θα έλθει ό χειμώνας και θα φυσήξει ό βοριάς θα πέσει σε έρείπια.

Βέβαια για λίγο διάστημα οΐ συνεπαρμένοι αυτοΐ σύζυγοι θα ζήσουν με μιá κάποια ειρήνη και με μιá κάποια εΐφορία. Αυτά εΐναι ακριβΐως που ξεγελοΐν τούς άφελεις για κάποιο χρόνο. Γιατί σε λίγο τά πράγματα θα αλλάξουν. Η αγάπη τους σιγά-σιγά θα χάνει τήν πρώτη δύναμή της. Μέσα της τó σαράκι θα κάνει τó φθοροποιό του έργο. Ό καθένας τους θα άρχίσει να βλέπει τόν άλλο με άλλο μάτι. Θα τού φαίνεται πΐως δέν εΐναι όπως πρώτα! Ό άλλος θα άπορεί και θα λείει:

—Μά έτσι ήμouνα πάντοτε.

Και εΐναι αλήθεια. Έτσι ήταν άνεκαθεν. Άλλα μαγεμένοι άπο τόν έρωτά τους, τυφλωμένοι άπο τó πάθος τους δέν έβλεπαν τήν πραγματικότητα. Και εΐχαν άκόμη διαπράξει άπο τήν πρώτη στιγμή τής γνωριμίας τους τó άμάρτημα τής ύπερηφάνειας. Δέν εΐχαν φανερώσει άπο τόν έαυτό τους παρά ό,τι καλύτερο ύπήρχε μέσα τους.

Τόν πραγματικό έαυτό τους, τόν έσωτερικό άνθρωπο, τόν εΐχαν κρύψει με έπιμέλεια.

Έτσι δέν έκαναν καμιá προσπάθεια να αλλάξουν, να γίνει ό καθένας τους καλύτερος, να άναμορφώσουν τόν χαρακτήρα τους. Οΐτε κοΐταξαν να πλουτίσει ό καθένας τόν έαυτό του με ό,τι καλύτερο εύρισκε στόν άλλο. Τó «όμοΐωμα τής αγάπης τους» έμεινε τέτοιο, γιατί δέν θέλησαν να καταλάβουν ότi άλλο πράγμα εΐναι ένα στιγμιαΐο αΐσθημα και άλλο τó βαθΐ, τó ύψηλό, τó άνώτερο, ή θεία πνοή που λέγεται αγάπη αληθινή. Γιατί «ή αγάπη οΐκοδομεί», βοηθά,

ώφελει, διορθώνει τόν αγαπώμενο (Α΄ Κορ. ν΄ 2).

Αυτή τήν πραγματικότητα τήν παραθεώρησαν. Και φυσικό ήταν να πάρει τήν έκδίκησή της. Η ΐδια πνοή που τούς εΐχε συνεπάρει στήν αρχή, ή ΐδια πνοή θα έρηνώσει τώρα τήν καρδιά τους.

Έτσι δέν γίνεται συχνά-πυκνά, όταν τούς συζΐγους δέν τούς συνδέει ή αγάπη τού Χριστού και όταν δέν τηροΐν τή θεόπνευστη παραγγελία τού Άποστόλου «οΐκοδομείτε εΐς τόν ένα»; (Α΄ Θεσ. ε΄ 11). Η καταστροφή έρχεται με μαθηματική ακρίβεια. Δύο ύπάρξεις, που νόμισαν κάποτε πΐως εΐχαν μεταμορφωθεί σε άγγέλους, τώρα εΐναι αντίπαλες. Κάθε μέρα που περνά όλο και άπομακρΐνει τόν ένα άπο τόν άλλο. Οΐ πραγματικοΐ χαρακτήρες τους δΐνουν μάχη πιá. Ό καθένας κοιτάζει να συντρίψει τόν άλλο.

Που θα καταλήξει ό δεσμός τους; Στό μΐσος, στο άγριο μΐσος; Δέν εΐναι σπάνιο κι αυτό. Ένα αΐσθημα τυφλό, άρρωστο άπο τή φύση του, άμαρτωλό, δέν πεθαΐνει άπλΐως. Άρέσκεται να σκορπΐζει γΐρω του καταστροφές.

—Κοΐταξε πΐως μισοΐνται! Λένε οΐ γΐρω ξαφνιασμένοι, που τούς εΐχαν ζηλέψει τόν πρώτο καιρό, για τήν τόση αγάπη τους!

Πάντως ή κοινή ζωή, αν έξακολουθήσουν να μένουν οΐ ΐδιοι, με τΐς άθρησκοες ΐδέες τους, με τά έλαττώματά τους, με τόν άτίθασο χαρακτήρα τους, με τόν άθεράπευτο έγωκεντρισμό τους, ή κοινή ζωή εΐναι αδΐνατη πιá.

Τί θα κάνουν τώρα; Θα χωρίσουν; Θα πάρει ό καθένας τó δρόμο του; Θα έπιχειρήσουν άλλες περιπέτειες; Τó πιό πιθανό!

Γιατί οΐ σημερινοΐ άνθρωποι, που δέν θεμελίωσαν τή ζωή τους σε θεμέλια Χριστού, τόν γάμο, τόν βλέπουν όχι σάν ιερό και άδιάλυτο δεσμό, μά σάν μιá άπλη δοκιμή.

Πρέπει όμως να τó γνωρίζουν. Ειρήνη δέν θα βροΐν. Η άνία θα παραμονεύει σε κάθε βήμα τους. Και ή άπόγνωση θα τούς κυνηγεί μέρα-νύχτα. Έως ότου τά βαθια σκοτάδια τής δυστυχίας τούς καλύψουν.

Τραγικά ζευγάρια! Θα πείτε. Άσφαλΐως. Τούς άπάτησε ή άμάθειά τους, ή άρνησή τους να συμβουλευθοΐν τήν πείρα τού ανθρώπου, έδΐ και χιλιάδες τώρα χρόνια, τó πείσμα τους να μη θέλουν να νΐωσουν ότi ή αγάπη ή αυθεντική εΐναι ή «καινή έντολή» που έφερε στόν κόσμο ό Σωτήρας Χριστός.

Ποΐδ θα εΐναι τó τέλος τους; Σκοτεινό τó μέλλον τους. Έτσι λείει ή πραγματικότητα. Αυτό δείχνει και ή πείρα. Και μās έρχεται στο νοΐ: Δέν θα ύπήρχε κάποιο φΐως, ικανΐ να διαλύσει τά σκοτάδια, να τούς προφυλάξει έστω και στο χείλος τής άβΐσσου, να τούς όδηγήσει σε άλλους δρόμους φωτεινούς;

Ύπάρχει. Εΐναι τó φΐως τού Χριστού. Μά θα θελήσουν αυτό να τó δοΐν, να τó άγκαλιάσουν, να τó κάνουν όδηγΐ επιστροφής και σωτηρίας; Άπο αυτούς έξαρτάται.

ΤΟ ΔΡΑΜΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Ὁ ἄνθρωπος, ὁ μέγας αὐτὸς ἐξερευνητὴς τοῦ σύμπαντος, ποὺ σκάβει τὰ σπλάχνα τῆς γῆς, ποὺ καταδύεται στὰ ἀπύθμενα βάθη τῶν ὠκεανῶν, ποὺ βαδίζει στὴ σελήνη καὶ περιφέρεται στὸ διάστημα, ποὺ δὲν ἄφησε ἀπάτητο χῶρο πάνω στὴ γῆ, ποὺ ἐξερευνᾷ μὲ τὸ ἴδιο πάθος τὸν μακρόκοσμο καὶ τὸν μικρόκοσμο, καρφώνοντας τὸ βλέμμα του τώρα στὸ τηλεσκόπιο καὶ ὕστερα στὸ μικροσκόπιο, ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς μονάχα ἓνα πράγμα δὲν μπόρεσε νὰ ἐξερευνήσει. Τὸν ἑαυτὸ του. Ὅλα τὰ γνωρίζει καὶ ἀγνοεῖ τὸ πιὸ σπουδαῖο: «Τὸ γινῶθι σαυτὸν». Ἄγνοεῖ τὴ βαθύτερη ὑπαρξή του.

Πράγματι ἡ ἀνθρώπινη ὑπαρξη, ὕστερα ἀπὸ τὴν πτώση, φαίνεται ἀντιφατικὴ καὶ ἀνακόλουθη: «Τί χίμαιρα, λοιπόν, εἶναι αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος; Τί καινούργιο πράγμα, τί τέρας, τί χάος, τί ὑποκείμενο ἀντιθέσεων, τί θαῦμα; Κριτὴς ὄλων τῶν πραγμάτων καὶ ἀνόητο σκουλήκι τῆς γῆς. Θεματοφύλακας τοῦ ἀληθινοῦ, ὁχετὸς ἀβεβαιότητος καὶ λαθῶν. Δόξα καὶ ὄνειδος τῆς οἰκουμένης» (Πασκάλ). Νὰ ἀπαριθμήσουμε τίς ἀντιθέσεις του; Παρουσιάζεται δυνατὸς καὶ εἶναι τόσο εὐάλωτος στοὺς φόβους του. Θέλει νὰ φαίνεται ἀδέσμευτος καὶ εἶναι δέσμιος στὶς ἀδυναμίες του. «**Ἐπαγγέλλεται ἐλευθερίαν, δούλος ὑπάρχων τῆς φθορᾶς**» (Β΄ Πέτρ. β΄ 19). Ἐμφανίζεται ὡς ἄθεος καὶ εἶναι τόσο «θεοφοβούμενος» στὶς δεισιδαιμονίες του. Ὑψωσε μὲ τὸν τεχνικὸ πολιτισμὸ του ἓνα τεράστιο βᾶθος, γιὰ νὰ στήσει πάνω σ' αὐτὸ ἓνα νάνο, τὸ μικρὸ πνευματικὸ του ἀνάστημα, τὴν ἠθική του ἀσημαντότητα.

Αὐτὸ εἶναι τὸ μεγάλο δράμα τοῦ ἀνθρώπου ποὺ ἀρνεῖται νὰ σταθεῖ ἐνώπιος ἐνώπιω μὲ τὸν ἑαυτὸ του. Δίχως ἠθικὰ ἐφόδια, ἀποκομμένος ἀπὸ τίς ρίζες τῆς πνευματικῆς του ὑπάρξεως, δίχως τὴν αὐτογνωσία, ἀδυνατεῖ νὰ κάνει μιὰ πρώτη ἐνοποίηση τῆς προσωπικότητάς του. Δὲν εἶχε ἄδικο ὁ Πασκάλ ὅταν ἔλεγε τὸν βαθὺ ἐκεῖνο λόγο: «ὅλη ἡ δυστυχία τῶν ἀνθρώπων προέρχεται ἀπὸ ἓνα καὶ μόνον πράγμα. Δὲν γνωρίζουν νὰ ἀποσύρονται καὶ νὰ μένουν ἡσυχοὶ μέσα σ' ἓνα δωμάτιο». Ἀπὸ τὴ στιγμή, δηλαδή, ποὺ ὁ ἄνθρωπος δὲν ἀποσύρεται «**εἰς τὸ ταμιεῖον**» του καὶ δὲν κουβεντιάζει μὲ τὸν ἑαυτὸ του καὶ δὲν κάνει τὴν αὐτοκριτική του ἔντιμα καὶ εἰλικρινά, κατ' ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, δὲν μπορεῖ καὶ νὰ τὸν γνωρίσει. Καὶ αὐτὴ τὴν ἔλλειψη τὴν πληρώνει ἀκριβᾶ.

Ποιὸς θὰ μπορούσε νὰ τὸ φαντασθεῖ, ὅτι ἡ ἀποξένωση ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ του θὰ τὸν ὀδηγοῦσε καὶ στὴν ἀποξένωση ἀπὸ τοὺς συνανθρώπους του; Ζεῖ σὲ πολυάνθρωπες πόλεις, ἀναστρέφεται

πλῆθος ἀνθρώπων καὶ ὅμως ζεῖ μόνος, αἰσθάνεται μόνος. Ἡ αὐτολατρεία του, ἡ εἰδωλοποίηση τοῦ ἐγώ, τὸν ἀποξένωσαν ἀπὸ τοὺς ἄλλους καὶ τὸν φυλάκισαν στὶς ματαιοδοξίες του. Καὶ ἀντὶ νὰ ξεπεράσει θετικὰ τὴ μοναξιά του, μὲ τὴ μετάνοια, μὲ τὴν ἀποδέσμευση ἀπὸ τὸ ἐγώ, ἀναζητᾷ τὸν θόρυβο, γιὰ τὴν φοβᾶται νὰ ἀκούσει τὴ φωνὴ ἀπὸ τὰ βάθη τῆς ὑπάρξεώς

του. Πέρα ὅμως ἀπὸ τὸ δράμα τοῦ ἀνθρώπου ὑπάρχει καὶ τὸ μεγαλεῖο του. Ἀκόμα καὶ μέσα στὴν ἀθλιότητά του διαφαίνεται τὸ μεγαλεῖο του. Καὶ τὸ μεγαλεῖο του συνίσταται, ὅτι μόνον αὐτὸς εἶναι σὲ θέση νὰ γνωρίζει καὶ νὰ ἀναγνωρίζει τὴν ἀθλιότητά του. Αὐτὸ εἶναι τὸ πιὸ μεγάλο πνευματικὸ του ἐπίτευγμα. «Τὸ μεγαλεῖο τοῦ ἀνθρώπου εἶναι μεγάλο κατὰ τοῦτο, ὅτι μπορεῖ νὰ ἀναγνωρίζεται ἄθλιος. Ἐνα δέντρο δὲν ἀναγνωρίζεται ἄθλιο» (Πασκάλ). Ἐτσι ἡ ἀναγνωριζομένη ἀθλιότητα ἀποδεικνύει τὸ μεγαλεῖο τοῦ ἀνθρώπου.

Πράγματι στὴν ἀναγνώριση τῆς ἀθλιότητάς του βρίσκεται τὸ μεγαλεῖο τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ αὐτὸ γιὰ τὴν φανερώνει αὐτογνωσία, ταπεινὸ φρόνημα, τὴν ὑπαρξη τοῦ «**γινῶθι σαυτὸν**». Εἶναι τὸ μεγάλο βῆμα ἀπὸ τὴν πτώση στὴν ἀνόρθωση, τὸ «**εἰς ἑαυτὸν ἐλθὼν**» τοῦ Ἀσώτου ποὺ τὸν ὀδήγησε ἀπὸ τὸ χοιροστάσιο στὸ σπίτι τοῦ Πατέρα. Ἀπὸ τὰ ξυλοκέρατα στὸ πανευφρόσυνο τραπέζι. Ἀπὸ τὴν ἠθικὴ νέκρωση στὴν πνευματικὴ ἀνάσταση.

Ὅλα αὐτὰ μᾶς λένε, πὼς ἡ λύση εἶναι μία: Νὰ γνωρίσει ὁ ἄνθρωπος τὸν ἑαυτὸ του, νὰ ἀπαρνηθεῖ καὶ νὰ ἐλευθερωθεῖ ἀπὸ τὸ ἀρρωστημένο ὑπερεγώ του καὶ νὰ πάρει τὴ μεγάλη ἀπόφαση τῆς πορείας-ἐπιστροφῆς πρὸς τὸν Πατέρα. Τότε θὰ καταλάβει, πὼς τὸ μεγαλεῖο του προέρχεται ἀπὸ τὸν Θεὸ καὶ ἡ μικρότητά του ἀπὸ τὸν ἴδιο. Καὶ ἡ μικρότητά του γίνεται μεγαλεῖο ἀπὸ τὴ στιγμή ποὺ θὰ τὴν ἐναποθέσει στὰ χέρια τοῦ Θεοῦ.

Στὴν ἀναγνώριση τῆς ἀθλιότητάς του βρίσκεται τὸ μεγαλεῖο τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ αὐτὸ γιὰ τὴν φανερώνει αὐτογνωσία, ταπεινὸ φρόνημα, τὴν ὑπαρξη τοῦ «γινῶθι σαυτὸν». Εἶναι τὸ μεγάλο βῆμα ἀπὸ τὴν πτώση στὴν ἀνόρθωση, τὸ «εἰς ἑαυτὸν ἐλθὼν» τοῦ Ἀσώτου ποὺ τὸν ὀδήγησε ἀπὸ τὸ χοιροστάσιο στὸ σπίτι τοῦ Πατέρα.

«Ἀδελφοί, γρηγορεῖτε, στήκετε ἐν τῇ πίστει, ἀνδρίζεσθε, κραταιοῦσθε. Πάντα ὑμῶν ἐν ἀγάπῃ γινέσθω. Παρακαλῶ δὲ

ΚΥΡΙΑΚΗ 3 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ ΙΓ' ΜΑΤΘΑΙΟΥ

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Α΄ Κορ. ιστ' 13-24
ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ Ματθ. κα' 33-42

Ἐπιγινώσκετε οὖν τοὺς τοιούτους. Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησῖαι τῆς Ἀσίας. Ἀσπάζονται ὑμᾶς ἐν Κυρίῳ πολλὰ Ἀκύλας

καὶ Πρίσκιλλα σὺν τῇ κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίᾳ. Ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀδελφοὶ πάντες. Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγίῳ. Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου. Εἶ τις οὐ φιλεῖ τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, ἦτω ἀνάθεμα. Μαράν ἀθά. Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ' ὑμῶν. Ἡ ἀγάπη μου μετὰ πάντων ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἀμήν».

καὶ Πρίσκιλλα σὺν τῇ κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίᾳ. Ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀδελφοὶ πάντες. Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγίῳ. Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου. Εἶ τις οὐ φιλεῖ τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, ἦτω ἀνάθεμα. Μαράν ἀθά. Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ' ὑμῶν. Ἡ ἀγάπη μου μετὰ πάντων ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἀμήν».

ΤΑ ΠΑΝΤΑ ΝΑ ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΜΕ ΑΓΑΠΗ

«Πάντα ὑμῶν ἐν ἀγάπῃ γινέσθω»

Χαρακτήρισαν, καὶ πολὺ ὀρθῶς, τὸν Χριστιανισμὸς ὡς τὴν θρησκεία τῆς ἀγάπης. Καὶ πράγματι σὲ ὅλη τὴν Καινὴ Διαθήκῃ στὴ διδασκαλία, τοῦ Κυρίου καὶ στὴ θεόπνευστη διδασκαλία τῶν Ἀποστόλων γίνεται πολὺς λόγος γιὰ τὴν πλέον ἀνιδιοτελεῖ, τὴν πλήρη καὶ τελεία ἀγάπη, ὅπως καὶ γιὰ τὰ ἔργα τῆς ἀγάπης. Ὁ Κύριος μᾶς λέει: **«Ταῦτα, ἐντέλλομαι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους».** Αὐτὴν τὴν ἀγάπην δίδαξε καὶ ὁ ἅπ. Παῦλος γράφων πρὸς τοὺς Κορινθίους: **«Ὅλα ὅσα λέγετε καὶ κάνετε ἅς γίνονται με ἀγάπην».**

«Τὰ πάντα» γράφει ὁ ἅπ. Παῦλος. Διπλαδὴ ὅλη ἡ συμπεριφορὰ τοῦ Χριστιανοῦ νὰ εἶναι διαποτισμένη καὶ ἐμπνευσμένη ἀπὸ τὴν ἀγάπην. Ἀγάπη ποὺ θὰ ἐκδηλώνεται με τὰ λόγια καὶ με τὰ ἔργα. Τὰ λόγια τοῦ Χριστιανοῦ πρέπει νὰ εἶναι λόγια **«χάριτος καὶ ἀληθείας».** Δὲν θὰ λέει ὅλα ὅσα γνωρίζει, ἀλλὰ ὅσα λέει πρέπει νὰ εἶναι ἡ καθαρὴ ἀλήθεια καὶ νὰ ἔχουν σκοπὸ τὴν οἰκοδομὴ καὶ τὴν κατὰ Χριστὸ ζωὴ αὐτῶν, ποὺ τὸν ἀκούουν. Ὑπόδειγμά μας πρέπει νὰ εἶναι αὐτὸς ὁ Κύριος. Πάντοτε λόγια χάριτος, λόγια ὄχι μόνο εὐχάριστα καὶ ἑλκυστικά, ἀλλὰ καὶ μεταδοτικὰ χάριτος Θεοῦ ἦταν ὅσα ἔλεγε. Καὶ αὐτοὶ ἀκόμα οἱ σκληρόκαρδοι Ναζαρῆνοι **«ἐθαύμαζαν ἐπὶ τοῖς λόγοις τῆς χάριτος τοῖς ἐκπορευομένοις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ»** (Λουκ. δ' 22). Ἐκρέμοντο ἀπὸ τὸ στόμα του ὅλοι, καθὼς μιλοῦσε πρὸς αὐτοὺς εἴτε με παραβολὰς καὶ εἰκόνας, εἴτε με ὑψηλὰ καὶ θεωρητικὰ ἀλήθειες. **«Ἄπας δὲ ὁ λαὸς ἐξεκρέματο αὐτοῦ ἀκούων»** (Λουκ. ιθ' 48). Ὅπως ἡ μέλισσα κρέματα ἀπὸ τὸ ἄνθος, ἀπὸ τὸ ὅποιο ἀπομυζᾷ τοὺς χυμούς, ἔτσι καὶ ὁ λαὸς κρεμόταν ἀπὸ τὰ χεῖλη τοῦ Χριστοῦ καὶ ρουφούσε τὶς θεῖες αὐτοῦ διδασκαλίαις.

Βέβαια ἐμεῖς δὲν θὰ μπορέσουμε ποτὲ νὰ φθάσουμε τὸ τέλει παράδειγμα τοῦ Θεανθρώπου, ἀλλὰ ἐκεῖ πρέπει νὰ τεινοῦμε. Ποτὲ λόγια εἰρωνικὰ καὶ χλευαστικά, λόγια πικρὰ καὶ δγκτικά, λόγια ψεύδους καὶ συκοφαντίας, μομφῆς καὶ κατακρίσεως, κολακείας καὶ ψευδῶν ἐπαίνων δὲν πρέπει νὰ βγαίνουν ἀπὸ τὸ στόμα μας. Ὁ ἀληθινὸς Χριστιανὸς φέρεται πάντοτε με εὐγένεια καὶ ἀποφεύγει νὰ προκαλεῖ καὶ δυσφορία ἀκόμη. Ἐχει τὴν ἀληθινὴ εὐγένεια, ὡς κατάστασι μετὰ τὴν ψυχὴν καὶ ἡ ὅποια ἐκδηλώνεται κατὰ ἕνα ἀβίαστο τρόπο, ὅπως ἀπὸ μία πηγὴ ἀναβλύζει ὀλοκάθαρο καὶ δροσερὸ νερό.

Ἐπὶ τὴν εὐγένειαν, ὡς κατάστασι μετὰ τὴν ψυχὴν καὶ ἡ ὅποια ἐκδηλώνεται κατὰ ἕνα ἀβίαστο τρόπο, ὅπως ἀπὸ μία πηγὴ ἀναβλύζει ὀλοκάθαρο καὶ δροσερὸ νερό. Ὑπάρχει βέβαια καὶ ἡ ὑποκριτικὴ, ἡ πλαστὴ καὶ ψευδὴ εὐγένεια, τὴν ὅποια πολλὰς φορὰς συναντᾶμε στοὺς κοσμικοὺς κύκλους. Εἶναι δυνατόν νὰ φορεῖ κανεὶς τὸ ἀπατηλὸ προσωπεῖο μιᾶς ψεύτικης εὐγένειας. Νὰ φέρεται με σεμνότητα, χωρὶς νὰ εἶναι σεμνός, νὰ ὀμιλεῖ με εὐγένεια, χωρὶς κατὰ βάθος νὰ εἶναι εὐγενής,

νὰ δίνει μερικὰς φορὰς καλὰς συμβουλὰς, τὶς ὅποιας ἐν τούτοις ὁ ἴδιος δὲν ἐφαρμόζει στὴν καθημερινὴν του ζωὴν, νὰ προχωρεῖ σὲ καλὰ ἔργα καὶ πράξεις ἀγάπης, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ ἔχει ἀγάπην. Μπορεῖ καὶ σὰν διδάσκαλος τῆς πίστεως νὰ παρουσιασθεῖ, χωρὶς ὁ ἴδιος νὰ πιστεύει σ' αὐτὰ ποὺ λέει. Ὅλα δὲ αὐτὰ διὰ νὰ προκαλέσει τὴν ἐμπιστοσύνη τοὺς καὶ νὰ τοὺς ἐκμεταλλεῖ κατόπιν γιὰ δική του ἐξυπηρέτησι. Παράδειγμα πρὸς ἀποφυγὴ μιᾶς τέτοιας ὑποκριτικῆς εὐλάβειας καὶ ἐπίπλαστῆς εὐγένειας ἦταν οἱ Φαρισαῖοι. Καὶ δυστυχῶς σὲ πολλοὺς συγχρόνους μας κυριαρχεῖ ἕνα τέτοιο φαρισαϊκὸ πνεῦμα. Ἄλλο τὸ ζήτημα ὅτι κατόπιν αὐτοὶ ἀποδεικνύονται ἀπὸ τὰ πράγματα σὰν ὑποκριτὲς καὶ γίνονται καταγέλαστοι.

Βεβαίως τὰ λόγια τῆς πνευματικῆς οἰκοδομῆς, τοῦ διαφωτισμοῦ ἐπὶ τῶν μεγάλων θεμάτων τῆς πίστεως μας, τὰ λόγια, ποὺ σκοπὸ ἔχουν τὴν κατάδειξι τοῦ δρόμου τῆς σωτηρίας σὲ πλανώμενες ψυχὰς, ἔχουν βέβαια μεγάλη ἀξία. Ὁ ἀδελφός Θεὸς Ἰάκωβος τονίζει αὐτὴ τὴν ἀξία τῶν πνευματικῶν λόγων γράφων: **«Ἐάν τις ἐν ὑμῖν πλανηθῇ ἀπὸ τῆς ἀληθείας, καὶ ἐπιστρέψῃ τις αὐτόν, γινωσκέτω, ὅτι ὁ ἐπιστρέψας ἀμαρτωλὸν ἐκ πλάνης ὁδοῦ αὐτοῦ σώσει ψυχὴν ἐκ θανάτου καὶ καλύψει πλῆθος ἀμαρτιῶν»** (ε' 19-20). Ἐκεῖνο ὅμως ποὺ συγκινεῖ βαθύτερα κάθε ἀνθρώπινη ψυχὴ, καὶ αὐτῶν ἀκόμη ποὺ ἔχουν σκληρυνθεῖ ἀπὸ τὴν ἀμαρτωλὴν ζωὴν, εἶναι πρὸ παντὸς τὰ ἔργα τῆς ἀγάπης.

Μὲ τὰ ἔργα αἰσθητοποιεῖται πιὸ πολὺ ἢ χριστιανικὴ ἀλήθεια, δίνεται ἕνα ἐποπτικὸ μάθημα τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης, διαφωτίζονται πιὸ πολὺ οἱ πολλοὶ ἄνθρωποι. Ὁ Κύριος ἔχει τονίσει πολλὰς φορὰς τὴν ἀξία τῶν ἔργων αὐτῆς τῆς ἀγάπης. Καὶ ἕνα ποτήρι ἀκόμα, εἶπε, δροσεροῦ νεροῦ, ποὺ θὰ προσφέρει κανεὶς σὲ κάποιον διψασμένο, εἶναι ἀξίμισθο ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ (Ματθ. ι' 42). Στὴν περικοπὴ δέ, ποὺ ἀδρομερῶς προβάλλεται ἡ εἰκόνα τῆς μελούσης κρίσεως, ὁ Κύριος τονίζει τὴν μεγάλη ἀξία ποὺ ἔχουν τὰ ἔργα τῆς ἀγάπης. Μὲ βάση αὐτὰ θὰ καταλογίσει ὁ Κύριος μισθὸν καὶ θὰ καλέσει στὴ βασιλεία Του τοὺς δικαίους, ἐνῶ ἀντίθετα θὰ ἀποπέμψῃ σὲ αἰώνια καταδίκην ὅσους εἶχαν σκληρύνει τὴν καρδιά τους καὶ ἔμειναν ἀναίσθητοι καὶ ἀδιάφοροι στὸν πόνο τῶν συνανθρώπων τους (Ματθ. κε' 31-46).

Οἱ Χριστιανοὶ δὲν πρέπει νὰ περιορίζουν ἀπλῶς τὴν ἀγάπην τους στὰ καλὰ μόνο λόγια καὶ σὲ ἄπρακτους συναισθηματισμούς, ἀλλὰ νὰ προχωροῦν με πίστη στὸ Θεὸ καὶ ἐπιμονὴν στὰ καλὰ ἔργα ἀπὸ τὴν πιὸ μικρὴ λεπτομέρεια μέχρι καὶ τὴ θυσία τῆς ζωῆς τους πρὸς χάριν τῶν ἄλλων καὶ γιὰ τὴν δόξα τοῦ Χριστοῦ. Ἐτσι ἀκτινοβολεῖται ὀλόλαμπρη ἡ ἀγάπη τους.

«Ίδετε πηλίκους ὑμῖν γράμμασιν ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρί. Ὅσοι θέλουσιν εὐπροσωπῆσαι ἐν σαρκί, οὗτοι ἀναγκά-

ζουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, μόνον ἵνα μὴ τῷ σταυρῷ τοῦ Χριστοῦ διώκωνται. Οὐδὲ γὰρ οἱ περιτετμημένοι αὐτοὶ νόμον φυλάσσουν, ἀλλὰ θέλουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, ἵνα ἐν τῇ ὑμετέρα σαρκὶ καυχῶσονται. Ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι εἰ μὴ ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ ἔμοι κόσμος

ΚΥΡΙΑΚΗ 10 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ ΠΡΟ ΤΗΣ ΥΨΩΣΕΩΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Γαλ. στ' 11-18 ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ Ἰω. γ' 13-17

ἑσταύρωται καὶ γὰρ τῷ κόσμῳ. Ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε περιτομὴ τι ἰσχύει οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ καινὴ κτίσις. Καὶ

ὅσοι τῷ κανόνι τούτῳ στοιχήσουσιν, εἰρήνη ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἔλεος, καὶ ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ τοῦ Θεοῦ. Τοῦ λοιποῦ κόπους μοι μηδεὶς παρεχέτω· ἐγὼ γὰρ τὰ στίγματα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματί μου βαστάζω. Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν, ἀδελφοί· ἀμήν».

ΤΟ ΚΑΥΧΗΜΑ ΜΑΣ

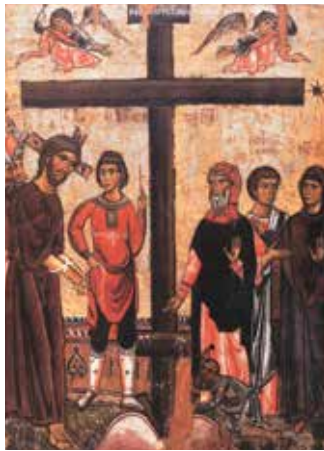
«Ἐμοὶ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι εἰ μὴ ἐν τῷ Σταυρῷ τοῦ Κυρίου...».

Στοὺς Γαλάτες γράφει μὲ πόνον ψυχῆς ὁ Ἀπόστολος τῶν Ἐθνῶν. Οἱ Ἰουδαῖζοντες ψευδοδιδάσκαλοι τοὺς εἶχαν παρασύρει νὰ τηροῦν διάφορες διατάξεις τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου. Ἐνα μεγάλο πρόβλημα ἦταν γιὰ τὴν Ἐκκλησίαν τῶν ἀποστολικῶν χρόνων οἱ Χριστιανοί, ποὺ προέρχονταν ἀπὸ τὴν τάξιν τῶν Ἰουδαίων. Ἐξακολουθοῦσαν νὰ πιστεύουν καὶ νὰ τηροῦν διάφορες τελετουργικὲς διατάξεις τοῦ Νόμου τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Τὶς θεωροῦσαν ἀπαραίτητες γιὰ τὴ σωτηρία, ἀλλὰ καὶ προσπαθοῦσαν νὰ τὶς ἐπιβάλλουν καὶ στοὺς ἄλλους Χριστιανούς ποὺ ἦταν προηγουμένως εἰδωλολάτρες. Ἔτσι τὸ καύχημά τους ἦταν ἡ τήρησις τῶν διατάξεων τοῦ Νόμου καὶ ἡ περιτομή, ποὺ εἶχαν ἐπιβάλλει καὶ στοὺς Γαλάτες. Σ' αὐτὸ τὸ ψεύτικο καύχημα ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἀπαντᾷ μὲ μιὰ ἄλλη καύχησι ποὺ εἶναι γνήσια χριστιανική: τὴν καύχησι γιὰ τὸν Σταυρὸ τοῦ Κυρίου.

A. ΤΟ ΚΑΥΧΗΜΑ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ.

Πηγὴ καυχίσεως εἶναι ὁ Σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ γιὰ τὸν Ἀπόστολό μας, ἀλλὰ καὶ γιὰ κάθε ἀληθινὸ Χριστιανό. Καὶ πρῶτα-πρῶτα γιὰ τὴν ἐκφράζει τὴ μεγάλη ἀγάπην τοῦ Θεοῦ. Καυχόμεσθε γιὰ τὸν Σταυρὸ τοῦ Κυρίου σημαίνει, πὺς νιώθουμε ἱερὴ καύχησι γιὰ τὴν ἀπεριόριστη ἀγάπην ποὺ ἔδειξε ὁ Θεὸς Πατέρας γιὰ μᾶς τὰ ἁμαρτωλὰ παιδιά Του: **«Συνίστησι τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ Θεός, ὅτι ἔτι ἁμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανε»** (Ρωμ. ε' 8). Τὸν μονογενῆ Υἱὸ τοῦ Θεοῦ τὸν θυσιάσασε ἐπάνω στὸν Σταυρὸ, γιὰ νὰ μᾶς λυτρώσει καὶ νὰ μᾶς σώσει ἀπὸ τὴν αἰώνια καταδίκη. Αὐτὴ ἡ μεγάλη θυσία φανερώνει καὶ τὴ μεγάλη ἀξία τοῦ κάθε ἀνθρώπου. *«Τί εἶναι τὸ καύχημα τοῦ Σταυροῦ;»* ρωτᾷει ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος καὶ ἀπαντᾷ: *«Ὅτι ὁ Χριστὸς γιὰ μένα ἔλαβε δούλον μορφή. Καὶ ἔπαθε γιὰ μένα τὸν δούλο, τὸν ἐχθρό, τὸν ἀγνώμονα. Ἀλλὰ τόσο πολὺ μὲ ἀγάπησε, ποὺ καὶ τὸν ἐάντιο του θυσιάσασε γιὰ μένα».*

Ἀκόμα καυχόμεσθε γιὰ τὸν Σταυρὸ τοῦ Χριστοῦ

μας, γιὰ τὴν εἶναι ἡ ἐλπίδα μας καὶ τὸ στήριγμά μας. Στὸν Σταυρὸ τοῦ Κυρίου μας στηρίζονται ὅλες οἱ ἐλπίδες μας. Εἶναι τὸ μυστήριον τῆς πίστεως καὶ ἡ δύναμις τῆς Ἐκκλησίας. Ἐπειδὴ ἀκριβῶς στήθηκε ὁ Σταυρὸς μποροῦμε κι ἐμεῖς νὰ ἐλπίζουμε στὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ. Ὁ Σταυρὸς ἀποτελεῖ τὴν ἀσφαλῆ ἐγγύησι γιὰ τὴν ἀπεριόριστη εὐσπλαχνία τοῦ Θεοῦ. Προσβλέποντας στὸν Σταυρὸ μποροῦμε νὰ προσεγγίζουμε μὲ παρρησία στὸν θρόνον τῆς χάριτος. (Ἐβρ. δ' 16). Ἐπάνω στὸν Σταυρὸ δόθηκε ἡ πιὸ συγκλονιστικὴ μάχη.

Στὸν Σταυρὸ ἐπάνω νικῆθηκε ὁ Διάβολος. *«Σημεῖόν ἐστι μέγιστον»* ὁ Σταυρὸς, γράφει ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, *«καὶ τρόπαιον Χριστοῦ κατὰ τοῦ διαβόλου...»*

B. ΚΑΙ ΔΙΚΟ ΜΑΣ ΚΑΥΧΗΜΑ.

Ὁ ἄνθρωπος τοῦ 21ου αἰῶνα καυχᾶται γιὰ πολλὰ ἐπιτεύγματά του ὄχι ὅμως γιὰ τὸν Σταυρὸ τοῦ Χριστοῦ. Καυχᾶται γιὰ τὴν ἀνακαλύψει του, τὴν τεράστια πρόδοσ τοῦ στὴν σύγχρονη τεχνολογία. Καὶ ὅμως ὅλα αὐτὰ ἐλάχιστα μποροῦν νὰ τοῦ προσφέρουν στὴν ἀντιμετώπιση καὶ λύση τῶν μεγάλων προβλημάτων τῆς ζωῆς. Ὁ Σταυρὸς καὶ ἡ ἀκαταμάχητη δύναμις ποὺ ἀπορρέει ἀπὸ αὐτὸν ἀποτελοῦν τὸ στήριγμα, τὴν ἐλπίδα καὶ τὸ καύχημα τοῦ κάθε πιστοῦ. Στὶς κρίσιμες ὥρες τῆς δοκιμασίας καὶ τοῦ σκληροῦ ἀγῶνα ἀπὸ ἐκεῖ ἀντλεῖ τὸ θάρρος. Σπκῶνοντας τὸν σταυρὸ του δὲν λυγίζει, γιὰ τὴν γνωρίζει ὅτι δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι κανεὶς **«κοινωνὸς τῆς παρακλήσεως»** τοῦ Χριστοῦ, ἂν δὲν γίνεται καὶ κοινωνὸς τῶν **«παθημάτων»** Του. Καυχᾶται καὶ χαίρει καὶ ποτὲ δὲν ἀπογοητεύεται, γιὰ τὴν ἀτενίζοντας τὸν σταυρωμένο Κύριο παίρνει τὴ δύναμις νὰ προχωρεῖ. Ἄν οἱ ἄνθρωποι ποὺ στήριξαν τὴν ἐλπίδες τους στὸν κόσμον καὶ στὰ τοῦ κόσμου γνώρισαν τὴν τραγικότητα τῶν διαψευσμένων ἐλπίδων, ὁ Χριστιανὸς ἀτενίζει πέρα ἀπὸ τὸ Γολγοθᾶ νὰ ροδοχαράζει τὸ φῶς καὶ ἡ χαρὰ τῆς Ἀναστάσεως. Γι' αὐτὸ καυχᾶται γιὰ τὸν Σταυρὸ, τὸ τρόπαιο τῆς νίκης.

ΔΙΑΛΟΓΟΣ με τούς αναγνώστες μας

«Χωρίς Θεό τὸ πᾶν ἐπιτρέπεται»

«Γιατί συνδέετε τὴ βία, τὸ ἔγκλημα, τὴν τρομοκρατία καὶ γενικότερα τὴν ἀποσύνθεση τῆς κοινωνίας με τὴν ἀπόρριψη τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἄρνηση τῶν ἠθικῶν ἀξιών; Ποῦ τὸ στηρίζετε;»

Καθημερινὸ κατάντησε τὸ πρόβλημα τῆς πιὸ ἀδίστακτης βίας. Ἡ τρομοκρατία καὶ τὸ ἔγκλημα ἀπειλοῦν νὰ καταλύσουν τὶς ὀργανωμένες κοινωνίες. Γιὰ νὰ εἴμαστε ἀντικειμενικοὶ πρέπει νὰ προχωρήσουμε βαθύτερα στὴ θεωρητικὴ δικαίωση τῆς βίας.

Πόσοι συγγραφεῖς, ἄλλοι λιγότερο καὶ ἄλλοι περισσότερο, ἐμμέσως ἢ ἀμέσως, υἱοθέτησαν τὴ βία καὶ προσπάθησαν νὰ τὴν ἀναγάγουν σὲ φιλοσοφία! Ἡ θεοποίηση τῆς βίας προχώρησε χέρι με χέρι με τὴν ἀπόρριψη τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν πολεμικὴ τῶν πνευματικῶν ἀξιών. Αὐτὴ τὴν τακτικὴ καλλιέργησε ἀνάμεσα στοὺς ἄλλους ὁ Νίτσε καὶ ἀργότερα ὁ Σάρτρ καὶ ἄλλοι: «Ἄν ἡ σκληρότητά σας δὲν θέλει νὰ καίει, νὰ κόβει, νὰ κομματιάζει, πῶς θὰ μπορούσατε νὰ ζήσετε μαζί μου;» ρωτοῦσε ὁ Νίτσε στὸν Ζαρατούστρα. «Αὐτὸν τὸν νέο πίνακα ἀναρτῶ, ἀδέλφια μου, πάνω σας: Γενῆτε σκληροί». Καὶ σὲ ἄλλο σημεῖο πρόσθετε: «Φυλαχθεῖτε ἀπὸ τοὺς παροξυσμοὺς τῆς ἀγάπης σας... Σὲ πολλοὺς ἀνθρώπους, ὅταν τοὺς συναντᾶτε, δὲν πρέπει νὰ δίνετε τὸ χέρι ἀλλὰ τὸ πόδι. Καὶ θέλω νὰ ἔχει τὸ πόδι σας νύχια γαμψὰ ἀρπακτικοῦ».

Ἐγραφε ὁ Πῶλ Τζόνσον: «Ἀπὸ τὸ 1945 καὶ ἐδῶ κανένας δὲν ἔχει ἐπηρεάσει τὴ νεολαία περισσότερο ἀπὸ τὸν Σάρτρ καὶ κανένας δὲν ἔχει ἐργασθεῖ τόσο ἀποτελεσματικὰ γιὰ τὴ νομιμοποίηση τῆς τρομοκρατίας ὅσο αὐτός». Ὁ Τζόνσον στὴν ἐμπεριστατωμένη μελέτη του: «Τὰ ἑπτὰ θανάσιμα ἁμαρτήματα τῆς τρομοκρατίας» προχωρεῖ σὲ μιὰ διερεῦνηση σὲ βάθος καὶ κάνει τὴν ὀρθὴ διάγνωση πού θὰ ἔπρεπε πολὺ νὰ προσέξουν ὅσοι ἐπιδιώκουν τὴν περιστολὴ τοῦ ἐγκλήματος. Γράφει: «Τὸ δεύτερο θανάσιμο ἁμάρτημα τῆς τρομοκρατίας εἶναι ὅτι ἠθελημένα ἐξοστρακίζει τὴν ἠθικὴ προσταγὴ στὸ ἄτομο. Οἱ ἀρχηγοὶ τῶν τρομοκρατικῶν ὀργανώσεων ἔχουν διαπιστώσει ὅτι δὲν ἀρκεῖ νὰ προσφέρουν στοὺς ὀπαδούς τους μιὰ ἐγκεφαλικὴ δικαίωση γιὰ τὸν φόνο. Ἡ ἐνστικτώδης ἀνθρωπιὰ πρέπει ἐπίσης νὰ ξεριζωθεῖ, γιὰτὶ διαφορετικὰ μπορεῖ νὰ ὑποσκάψει τὸ τρομοκρατικὸ ἔργο. Γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτὸ οἱ παραπάνω ὀργανώσεις ὀδηγοῦνται συνήθως στὴν ἀνάληψη τρομοκρατικῶν ἐνεργειῶν ἀδιακρίτως σκοπῶν, ἔτσι πού τὰ μέλη τους χάνουν γρήγορα κάθε ἠθικὴ ἀντίληψη καὶ ἐγκαταλείπουν κάθε ἠθικὸ ἔρεισμα. Τὸ σημεῖο αὐτὸ, πού ἀποτελεῖ ἀναπόσπαστο μέρος τῆς ἐκπαιδευσεως κάθε τρομοκράτη, ἐπιχειρηματολογεῖται θαναμάσια στὸ μεγάλο ἀντιτρομοκρατικὸ μυθιστόρημα τοῦ Ντισοιογιέφσκυ «Οἱ καταραμένοι». Τὴ διακονία τῆς

ἀρχῆς αὐτῆς ἀναλαμβάνει ὁ διαβολικὸς Σταυροζῖν, πού ἰσχυρίζεται ὅτι «ἡ τρομοκρατικὴ ὀμάδα μπορεῖ νὰ ἀποκτήσει σύμπτυοια μόνο με τὸ φόβο καὶ τὸν πλήρη ἠθικὸ ἐκτροχιασμό».

Ξεκάθαρα τὰ πράγματα. Τὰ σαπρόφυτα τῆς τρομοκρατίας βλαστάνουν στὸ ἔδαφος τοῦ ἀμοραλισμοῦ, τῆς καταργήσεως κάθε ἠθικῆς ἀρχῆς. Καὶ ἐπειδὴ καμιὰ ἠθικὴ ἀρχὴ δὲν μπορεῖ νὰ σταθεῖ χωρὶς τὸν Θεό, ἡ πολεμικὴ στρέφεται ἐναντίον Του. Ὁ ἀθεϊσμός γίνεται ἡ ἰδεολογία τοῦ ἐγκληματί. Γιὰτὶ ὁ βιαστής, ὁ κακοποιὸς γνωρίζει πολὺ καλὰ πῶς «χωρὶς Θεοῦ τὸ πᾶν ἐπιτρέπεται».

Τὸ πᾶν, τὸ καθετὶ, ἡ βία, ἡ ἀδίστακτη τρομοκρατία, τὸ ἀναιτιολόγητο ἔγκλημα. Ἀπὸ τὴ στιγμή πού ὁ ἄνθρωπος συνειδητὰ βγάζει τὸν Θεὸ ἀπὸ τὴ ζωὴ του, ἀπὸ τὸ πιστεύω του, βγάζει καὶ τὸν ἄνθρωπο, τὴν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, τὸ θεῖο δημιουργημα. Βγάζει τὴν πρώτη καὶ μεγάλη ἐντολή, τὴν ἀγάπη. Καὶ χωρὶς τὴν ἀγάπη ὁ ἄνθρωπος παύει νὰ εἶναι ἄνθρωπος. Γίνεται θηρίο, θηριωδέστερος καὶ ἀπὸ τὰ θηρία. Ἰκανὸς καὶ γιὰ τὸ πιὸ ἀποτρόπαιο ἔγκλημα. Ἐπομένως ὅσοι προπαγανδίζουν τὸν ἀθεϊσμό, ἔστω καὶ ἄθελά τους, ὑπονομεύουν τὶς ἠθικὲς ἀξίες, τὰ θεμέλια τῆς κοινωνίας καὶ ἀνοίγουν τὸν δρόμο στοὺς ἀνατροπεῖς της. Κατασκευάζουν ἐγκληματίες. Ἀφοῦ σκοτώνοντας τὸν Θεὸ μέσα στὸν ἄνθρωπο δὲν κάνουν τίποτε ἄλλο ἀπὸ τὸ νὰ σκοτώνουν ὅτι ἱερὸ ἔχει μέσα του καὶ ἐλευθερώνουν τὴν πιὸ ἀποκρουστικὴ βία.

Τὸ πόσο ἀπαραίτητη εἶναι ἡ ἠθικὴ ἐξαχρείωση καὶ ἡ ἀπόρριψη τοῦ Θεοῦ γιὰ τὸ ἔγκλημα φαίνεται ἀπὸ ὅσα ἀποκαλυπτικὰ ἀναφέρει καὶ στὴ συνέχεια ὁ Πῶλ Τζόνσον: «Σὲ μερικὲς τρομοκρατικὲς ὀμάδες τὰ ὑποψήφια γυναικεῖα μέλη ὑφίστανται ἐπανεπιλημμένους βιασμοὺς ἀπὸ τοὺς συναδέλφους τους ἢ ὑποχρεώνονται σὲ ὀμαδικὰ σεξουαλικά ὄργια. Σκοπὸς τῶν πράξεων αὐτῶν εἶναι ἡ ἐξουδετέρωση κάθε ἠθικοῦ ἐνδοιασμοῦ καὶ ἡ προετοιμασία γιὰ τὰ μελλοντικὰ τρομοκρατικὰ καθήκοντα. Ἡ θεωρία αὐτὴ βασίζεται στὴν ὑπόθεση, πῶς οὔτε ὁ ἄνδρας οὔτε ἡ γυναῖκα μποροῦν νὰ γίνουν ἀποτελεσματικοὶ τρομοκράτες, ἐφόσον διατηροῦν καὶ ὑποψία ἔστω ἀπὸ τὸ ἠθικὸ στοιχεῖο, τὸ ἐγγενὲς στὴν ἀνθρώπινη φύση».

Τὸ συμπέρασμα βγαίνει μόνο του. Χωρὶς Θεὸ καὶ χωρὶς ἠθικὲς ἀξίες δὲν πολεμᾶται τὸ ἔγκλημα. Φουντώνει καὶ παίρνει ἀνεξέλεγκτες διαστάσεις καὶ προσβάλλει σιγὰ - σιγὰ καὶ τὶς νεαρὲς ἡλικίες. Καὶ ἀλίμονο στὴν κοινωνία καὶ ἰδιαίτερα στὰ μέσα μαζικῆς ἐνημέρωσης πού μάχονται ἢ εἰρωνεύονται τὶς ἀξίες αὐτές. Γίνονται προαγωγοὶ τοῦ ἐγκλήματος, ὄχι ἀπλῶς ἠθικοί, ἀλλὰ φυσικοὶ αὐτουργοί.

Η ΕΝΔΟΞΗ ΚΑΙ ΠΑΝΤΙΜΗ ΜΗΤΕΡΑ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

«Τὴν ὄντως Θεοτόκον σὲ μεγαλύνομεν».

Σὲ διάστημα μικρότερο τοῦ ἑνὸς μηνός, τρεῖς φορές μᾶς κάλεσε καὶ μᾶς καλεῖ ἡ ὀρθόδοξη Ἐκκλησία μας νὰ τιμήσουμε, δοξάσουμε καὶ μακαρίσουμε τὴν Ὑπεραγία Θεοτόκο. Τὴν 15η Αὐγούστου μᾶς κάλεσε νὰ τιμήσουμε εὐλαβικὰ τὴν σεπτὴ τῆς Κοίμηση, τὴν ἀπὸ τὸν κόσμον τοῦτο ἐκδημία τῆς πρὸς τοὺς οὐρανοὺς, ὅπου καὶ κάθισε στὰ δεξιὰ τοῦ Υἱοῦ τῆς σὲ λαμπρὸ θρόνον ὡς βασίλισσα. Καὶ ἔτσι ἐκπληρώθηκε ἡ προφητεία **«παρέστη ἡ βασίλισσα ἐκ δεξιῶν σου ἐν ἱματισμῷ διαχρύσῳ περιβεβλημένη πεποικιλμένη»** (Ψαλμ. μδ´ 10). Τὴν 23η Αὐγούστου μᾶς κάλεσε γιὰ τὴν «ἀπόδοση» τῆς μεγάλης αὐτῆς ἑορτῆς. Καὶ στὶς 8 Σεπτεμβρίου μᾶς καλεῖ νὰ πανηγυρίσουμε τὸ «Γενέσιον τῆς Θεοτόκου», τὴν γέννησὴ τῆς δηλαδή, στὸν κόσμον αὐτό, σύμφωνα μὲ τὴν προαιώνια βουλὴ τοῦ Θεοῦ.

Αὐτὴ τὴν γέννηση τῆς Θεοτόκου, τῆς κατὰ σάρκα μητέρας τοῦ Λυτρωτῆ, τὴν εἶχαν προαναγγεῖλει οἱ προφῆτες. Ὄταν Ὁ Ἰακώβ π.χ. φωτισμένος ἀπὸ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιο προσφωνοῦσε, ὡς κατὰ σάρκα υἱὸ τοῦ τὸν Χριστό, ὁ ὁποῖος θὰ γεννιόταν ἀπὸ τὴν φυλὴ Ἰούδα, ἔλεγε: **«ἐκ βλαστοῦ, υἱέ μου ἀνέβης»** (Γένεσ. μθ´ 9). Σὰν βλαστὸ δὲ ἀπὸ τὸν ὁποῖο σὰν ἄλλο δένδρον ζωῆς, σωτήριος καὶ ζωογόνος καρπός, θὰ προερχόταν ὁ Χριστὸς ἐννοοῦσε, κατὰ τὸν ἱερὸ Χρυσόστομον, τὴν Ὑπεραγία Θεοτόκο. Ρίζα τοῦ Ἰεσοῦ προανήγγειλε τὴν Θεοτόκο, ὁ προφῆτης Ἡσαΐας, ἀπὸ τὴν ὁποία ὡς ἀπὸ ρίζα θὰ βλάστανε ἀειθαλὴς κλώνος, ὁ Χριστὸς, τὸ εὐωδέστατο καὶ ὠραιότατο ἄνθος. **«Ἐξελεύσεται, λέει, ράβδος ἐκ τῆς ρίζης Ἰεσοῦ καὶ ἄνθος ἐκ ρίζης ἀναβήσεται»** (Ἡσαΐας ια´ 1).

Δίκαιο, λοιπόν, εἶναι ἡ Ἐκκλησία μας νὰ τιμᾷ καὶ νὰ προβάλλει σὲ μᾶς τὴν Θεοτόκο κατὰ τὶς τρεῖς αὐτὲς ἑορτὲς, ὅπως ἐπίσης καὶ σὲ πολλὰς ἄλλες, κατὰ τὸ διάστημα τοῦ ἔτους. Τὴν τιμᾷ καὶ τὴν δοξάζει ὡς πανάχραντη κόρη, ὡς ἀειπαρθενὴ μητέρα, ὡς «ὄντως Θεοτόκον» μητέρα τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Θεοῦ. Ἀνέκαθεν ἡ Ἐκκλησία ὁμολογοῦσε καὶ δίδασκε, ἀντικρούουσα μερικὸς αἰρετικούς, ὅτι ἡ Παναγία Παρθένος συνέλαβε, ἐκ Πνεύματος Ἁγίου, κυφορῆσε καὶ γέννησε κατὰ σάρκα τὸν προαιώνιον Υἱὸ καὶ Λόγον τοῦ Θεοῦ. Ὡς Θεοτόκο ἄλλωστε τὴν εἶχαν προαναγγεῖλει οἱ Προφῆτες, ἔτσι τὴν κήρυξαν οἱ Πατέρες, ἔτσι μὲ τὸν φωτισμὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος δογματίσαν οἱ Οἰκουμενικὲς Σύνοδοι. Ὑπῆρξαν αἰρετικοί, ὑπάρχουν καὶ σήμερον πολλοί, μεταξὺ αὐτῶν καὶ οἱ Μάρτυρες τοῦ Γιεχωβά, οἱ ὁποῖοι, σκοτισμένοι μέσα στὴν πλάνη τους, δὲν ὁμολογοῦν τὴν πανά-

χραντη Μητέρα ὡς Θεοτόκο.

Ἐναντίον τῶν αἰρετικῶν αὐτῶν ἀνταπεξῆλθαν καὶ τοὺς ἀποστόμωσαν οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας καὶ οἱ Οἰκουμενικὲς Σύνοδοι. Καὶ ὀνομάζουν τὴν Παρθένο, Θεοτόκο, ὅχι βέβαια μὲ τὴν ἔννοια ὅτι ἔδωσε ἀρχὴ καὶ ὑπαρξὴ στὸν προαιώνιον Θεό, ἀλλὰ ὅτι ὁ προαιώνιος Θεὸς-Λόγος ἐχώρησε *«ἐν γαστρὶ αὐτῆς καὶ ἐξ αὐτῆς ἀμεταβλήτως»*, πῆρε ἀνθρώπινη φύση καὶ ἔγινε κάτι, ποῦ δὲν ἦταν προηγουμένως. Ἡ τρίτη, ἡ πέμπτη καὶ ἡ ἕκτη Οἰκουμενικὲς Σύνοδοι παραδίδουν στὸ ἀνάθεμα ἐκείνους, ποῦ δὲν παραδέχονται τὴν Παναγία ὡς Θεοτόκο. Ἀναθεματισμένος εἶναι, λένε, ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος *«οὐχ ὁμολογεῖ Θεὸν εἶναι κατὰ ἀλήθειαν τὸν Ἐμμανουὴλ καὶ διὰ τοῦτο Θεοτόκον τὴν ἀγία Παρθένο»*.

Ἐμπρὸς στὸ μεγάλο αὐτὸ μυστήριον καὶ τὴν ἀπέραντη δόξα τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου γεμάτος ἐνθουσιασμὸ ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς ρωτᾷ: *«τί τοῦτο τὸ περὶ σέ, ὦ ἱερά Μητηρ καὶ Παρθένη, μυστήριον;»* Καὶ ἀπαντᾷ ὁ ἴδιος: *«ὦ βάθος πλούτου καὶ σοφίας καὶ γνώσεως Θεοῦ!... Ὁ πληρῶν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, οὗ ὁ οὐρανὸς θρόνος, ἡ δὲ γῆ ὑποπόδιον, εὐρύχωρον ἐνδιαίτημα τὴν γαστέρα τῆς οἰκείας δούλης ἐποίησατο, καὶ ἐν αὐτῇ τὸ πάντων καινὸν καινότερον ἐπιτελεῖται μυστήριον»*.

Ἀπὸ τὰ ὅσα οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ἔχουν γράψει ἄς παραθέσουμε ἀκόμη μιὰ μικρὴ περικοπὴ ἀπὸ ἓνα λόγον τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου. *«Περίελθε ὦ ἄνθρωπε, -λέει- πᾶσαν τὴν κτίσιν τῶ λογισμῶ καὶ βλέπε, εἰ ἔστιν ἴσον ἢ μείζον τῆς ἀγίας Θεοτόκου Παρθένου. Περινόστησον (γύρισε ὄλη) τὴν γῆν, περίβλεψον τὴν θάλασσαν, πολυπραγμόνησον (ἐξέτασε λεπτομερῶς) τὸν ἀέρα, τοὺς οὐρανοὺς τῇ διανοίᾳ ἐρεῦνησον, τὰς ἀοράτους πάσας δυνάμεις ἐνθυμήθητι, καὶ βλέπε, εἰ ἔστιν ἄλλο τοιοῦτον θαῦμα ἐν τῇ κτίσει!»*

Στὴν Ὑπεραγία Θεοτόκο, στὴν μητέρα τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Θεοῦ καὶ δική μας μητέρα, ἄς καταφεύγουμε κι ἐμεῖς στὶς ποικίλες θλίψεις καὶ δοκιμασίες ποῦ καθημερινὰ μᾶς καθηλώνουν καὶ νὰ εἴμαστε βέβαιοι, πὼς θὰ πρεσβεύει πάντοτε κοντὰ στὸν θρόνον τοῦ Υἱοῦ τῆς γιὰ τὴν ἐνίσχυση καὶ παρηγορίᾳ μας.

«Πολλὰ γὰρ ἰσχύει δέησις μητρός...»

Ἄλλωστε πόνεσε καὶ ἡ ἴδια σὲ ὅλη τὴ διάρκεια τῆς ζωῆς τῆς. Γνώρισε τὶς δοκιμασίες καὶ τὶς θλίψεις ὅσο ἐλάχιστοι. Ἡ προφητικὴ «ρομφαία» τοῦ Συμεὼν τὴ συνόδευσεν ἀπὸ τὴ θεία Γέννηση μέχρι τὸ φρικτὸ πάθος καὶ τὸν σταυρικὸ θάνατον τοῦ Υἱοῦ τῆς, τοῦ Σωτῆρα καὶ Λυτρωτῆ τοῦ κόσμου. Καὶ ὑπέμενε καρτερικὰ καὶ ἄφησε καὶ σὲ μᾶς μοναδικὸ παράδειγμα ὑπομονῆς.

«Ειδότες δὲ ὅτι οὐ δικαιούται ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου εἶναι μὴ διὰ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡμεῖς εἰς

Χριστὸν Ἰησοῦν ἐπιστεύσαμεν, ἵνα δικαιωθῶμεν ἐκ πίστεως Χριστοῦ καὶ οὐκ ἐξ ἔργων νόμου, διότι οὐ δικαιωθήσεται ἐξ ἔργων νόμου πᾶσα σὰρξ. Εἰ δὲ ζητοῦντες δικαιωθῆναι ἐν Χριστῷ εὐρέθημεν καὶ αὐτοὶ ἁμαρτωλοὶ, ἄρα Χριστὸς

**ΚΥΡΙΑΚΗ 17 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ
ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΥΨΩΣΙΝ
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Γαλ. β' 16-20
ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ Μάρκ. ν' 34 - θ' 1**

ἁμαρτίας διάκονος; μὴ γένοιτο. Εἰ γὰρ ἂ κατέλυσα ταῦτα πάλιν οἰκοδομῶ, παραβάτην ἑμαυτὸν συνίστημι.

Ἐγὼ γὰρ διὰ νόμου νόμῳ ἀπέθανον, ἵνα Θεῷ ζήσω. Χριστῷ συνεσταύρωμαι· Ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγώ, ζῆ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός· ὁ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκί, ἐν πίστει ζῶ τῆ τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀγαπήσαντός με καὶ παραδόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ».

ΠΑΝΤΑ ΜΠΡΟΣΤΑ

«Εἰ ἂ κατέλυσα ταῦτα πάλιν οἰκοδομῶ, παραβάτην ἑμαυτὸν συνίστημι».

Στὴν πρώτη Ἐκκλησία οἱ Ἰουδαῖοι ποὺ ἔγιναν Χριστιανοὶ ἤθελαν νὰ τηροῦν καὶ ὅλες τὶς διατάξεις τοῦ Νόμου. Αὐτοὶ λοιπὸν οἱ Ἰουδαῖζοντες ψευδάδελφοὶ πῆγαν στὴ Γαλατία καὶ τρομοκράτησαν τοὺς Γαλάτες Χριστιανούς μὲ τὰ λόγια τους: Διπλαδὴ, ἂν δὲν τηροῦν τὶς διατάξεις τοῦ Νόμου δὲν θὰ σωθοῦν. Στὸ Νόμο τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἔχουμε τρεῖς κατηγορίες. Ἡ μία εἶναι τὰ καταργούμενα. Πρόκειται γιὰ τὶς θυσιῆς καὶ τὶς τελετουργικὲς πράξεις καὶ τὴν περιτομή. Ἡ ἄλλη εἶναι τὰ διατηρούμενα. Πρόκειται γιὰ τὶς προφητεῖες καὶ τὶς διδασκαλίες τῶν διδασκτικῶν βιβλίων. Καὶ ἡ τρίτη εἶναι τὰ τελειούμενα. Πρόκειται γιὰ τὸν ἠθικὸ νόμο καὶ τὶς ἐντολὲς ποὺ ὁ Κύριος συμπλήρωσε καὶ τελειοποίησε. Ὅσα εἶναι στὴν πρώτη κατηγορία εἶναι καταργητέα. Αὐτὰ ἤθελαν οἱ ψευδάδελφοὶ νὰ τὰ ἐπιβάλουν καὶ στοὺς Χριστιανούς, ποὺ ἦταν πρῶτα «ἐθνικοί», δηλαδὴ εἰδωλολάτρες. Ἀλλοίμονο, λέει ὁ ἀπόστολος Παῦλος, ἂν ξαναχίτρω ἐκεῖνα ποὺ γκρέμισα ὡς ἄχρηστα. **«Ὁ ἄνθρωπος δὲν γίνεται δίκαιος μὲ τὴν τήρηση τῶν τυπικῶν διατάξεων τοῦ Μωσαϊκοῦ Νόμου, ἀλλὰ μόνον διὰ τῆς πίστεως στὸν Ἰησοῦ Χριστό».** Δὲν ἐπιτρέπονται ὑπαναχωρήσεις καὶ ταλαντεύσεις. Χριστιανὸς ποὺ ὑπαναχωρεῖ παρουσιάζεται ἀντιφατικὸς. Χιτίζει ξανὰ αὐτὰ ποὺ γκρέμισε. Δέχεται δηλαδὴ τὸν Ἰουδαϊκὸ νόμο, ἐνῶ ἔχει πιστέψει ὅτι μόνον ὁ Χριστὸς σώζει τὸν ἄνθρωπο. Χρωστᾶμε μεγάλη εὐγνωμοσύνη στὸν Ἀπόστολό μας, γιατί ἔκανε ἕνα γενναῖο καὶ βασικὸ ξεκαθάρισμα. Τὴν ἀποδέσμευση τοῦ Χριστιανισμοῦ ἀπὸ τὴν τυπολατρία τοῦ Νόμου.

A. ΞΕΚΑΘΑΡΙΣΜΕΝΕΣ ΙΔΕΕΣ.

Πολλοὶ Χριστιανοὶ στὴν ἐποχὴ μας ἔχουν μπερδεμένες ιδέες. Δὲν ἔχουν ξεκαθαρισμένες ἀντιλήψεις. Ἐπηρεάζονται ἀκόμη καὶ ἀπὸ συζητήσεις μὲ ἀνθρώπους αἰρετικούς, προβληματικούς καὶ πολέμιους τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ.

Γι' αὐτὸ καὶ ἀλλάζουν συνεχῶς καταστάσεις ζωῆς. Συσχηματίζονται μὲ τὸ κάθε περιβάλλον, ὅπου βρίσκονται.

Ἡ ζωὴ τους εἶναι ἀνάμεσα στὸν Χριστὸ καὶ στὸν κόσμο τῆς ἀπιστίας καὶ τῆς ἁμαρτίας. Σήμερα ζοῦν οἱ Χριστιανοὶ μέσα σὲ μιὰ χριστιανικὴ συντροφιά. Αὐριο παρουσιάζονται τελειῶς διαφορετικοὶ μέσα σ' ἕνα κοσμικὸ περιβάλλον. Μοιάζουν δικασμένες

προσωπικότητες. Γι' αὐτοὺς γράφει ὁ Ἀδελφόθεος Ἰάκωβος στὴν ἐπιστολή του: **«Ἄνὴρ δίψυχος ἀκατάστατος ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ»** (α' 8). Δηλαδὴ ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς εἶναι δίβουλος καὶ δίγνωμος, ἀκατάστατος καὶ εὐμετάβολος σ' ὅλη τὴν πορεία τῆς ζωῆς καὶ συμπεριφορᾶς του.

Ἔτσι ἔχουμε ἕνα τραγικὸ φαινόμενο στὴν προσωπικὴ ζωὴ τῶν σημερινῶν ἀνθρώπων. Μιὰ ἠθικὴ ὀπισθοδρόμηση ποὺ χαρακτηρίζει τὸν σύγχρονο πολιτισμὸ μας. Καὶ τοῦτο ὀφείλεται ὄχι μόνον στοὺς ὑλιστὲς καὶ τοὺς ἀθέους, ἀλλὰ καὶ σ' ἐκείνους τοὺς ἀνθρώπους, ποὺ θεωρητικὰ πιστεύουν στὸν Θεό, ἀλλὰ στὴ ζωὴ τους παρουσιάζουν μιὰ ἀσυνέπεια μὲ τὸ πιστεύω τους.

B. Η ΣΥΝΕΠΕΙΑ ΣΤΗ ΖΩΗ ΜΑΣ.

Εἶναι βασικὸ χαρακτηριστικὸ γνώρισμα τῶν ἀληθινῶν Χριστιανῶν. Ἡ ἀσυνέπεια ἀνάμεσα στὴν πίστη καὶ στὰ ἔργα μας εἶναι φαινόμενο θλιβερό, χειρότερο ἴσως ἀπὸ τὴν ἄρνηση τῆς πίστεώς μας. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος παρατηροῦσε: **«Τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ δι' ὑμᾶς βλασφημεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσι»** (Ρωμ. β' 24). Δηλαδὴ, ἐξ αἰτίας τῶν δικῶν σας παραβάσεων βλασφημεῖται τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ μεταξὺ τῶν εἰδωλολατρῶν καὶ ἀπίστων. Χρειάζεται, λοιπὸν, συνέπεια.

Πιστέψαμε μὲ τὴν καρδιά μας στὸν Χριστό; Μὴν ξαναγυρίζουμε στὰ παλιά. Σὲ ὅλα αὐτὰ ποὺ ἀπαρνηθήκαμε μὲ τὴν εἰλικρινῆ μετάνοια καὶ ἐξομολόγηση. Ἐφ' ὅσον ἀρχίσαμε νὰ ζοῦμε συνειδητὰ τὴ χριστιανικὴ ζωὴ δὲν θὰ ἐπιστρέφουμε στὶς παλιὲς ἁμαρτίες. Ἡ ἐπιστροφή στὰ παλιά δὲν μᾶς ἐπιτρέπεται γιὰ τὸ ψυχικὸ μας συμφέρον. **«Οὐδεὶς ἐπιβαλὼν τὴν κεῖρα αὐτοῦ ἐπ' ἄροτρον καὶ βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω εὐθετός ἐστὶν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ»** (Λουκ. θ' 62). Πιάσαμε στὰ χέρια μας τὸ ἀλέτρι γιὰ ὄργωμα τοῦ πνευματικοῦ μας χωραφιοῦ. Πῶς εἶναι δυνατόν νὰ γυρίζουμε πίσω;

Οἱ ὀρειβάτες στὴν ἀνάβασή τους πρὸς τὶς κορφὲς κοιτάζουν ψηλά. Δὲν κοιτάζουν πίσω. Προχωροῦν γιὰ νὰ ἀπολαύσουν τὶς φωτόλουστες κορυφές. Ἀλλὰ καὶ ὅσοι θέλουν ν' ἀνέβουν στὶς κορφὲς τῆς ἀγάπης, τῆς ἀλήθειας, τῆς ἀγνότητος, ὀφείλουν νὰ κοιτάζουν ψηλὰ καὶ νὰ προχωροῦν. **«Πάντα ψηλὰ κι ὄλο ψηλότερα, στὰ ὠραῖα καὶ τὰ μεγάλα...».**

«Σὺ δὲ παρηκολούθη-
κάς μου τῆ διδασκαλία,
τῆ ἀγωγῆ, τῆ προθέσει,
τῆ πίστει, τῆ μακροθυ-
μιά, τῆ ἀγάπῃ, τῆ ὑπο-
μονῇ, τοῖς διωγμοῖς, τοῖς παθήμασιν, οἷά μοι
ἐγένοντο ἐν Ἄντιοχείᾳ, ἐν Ἰκονίῳ, ἐν Λύστροις,
οἷους διωγμούς ὑπήνεγκα! Καὶ ἐκ πάντων με
ἐρρύσατο ὁ Κύριος. Καὶ πάντες δὲ οἱ θέλοντες

ΚΥΡΙΑΚΗ 24 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

Α΄ ΛΟΥΚΑ

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Β΄ Τιμ. γ΄ 10-15

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΛΟΥΚ. ε΄ 1-11

εὐσεβῶς ζῆν ἐν Χριστῷ
Ἰησοῦ διωχθήσονται. Πο-
νηροὶ δὲ ἄνθρωποι καὶ
γόητες προκόψουσιν ἐπὶ
τὸ χεῖρον, πλανῶντες καὶ
πλανώμενοι. Σὺ δὲ μένε ἐν οἷς ἔμαθες καὶ ἐπιστώ-
θης, εἰδὼς παρὰ τίνος ἔμαθες, καὶ ὅτι ἀπὸ βρέφους
τὰ ἱερά γράμματα οἶδας, τὰ δυνάμενά σε σοφίσαι
εἰς σωτηρίαν διὰ πίστεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ».

ΚΑΙ ΣΤΟΥΣ ΚΑΙΡΟΥΣ ΠΟΥ ΖΟΥΜΕ

«...Σὺ δὲ μένε ἐν οἷς ἔμαθες καὶ ἐπιστώθης»

ΤΟ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟ κείμενο τῆς Κυριακῆς μᾶς μιλάει γιὰ δυὸ πράγματα: τὸ ἕνα ἀρνητικὸ καὶ τὸ ἄλλο θετικὸ. Γράφει ὁ ἀπόστολος Παῦλος στὸ μαθητὴ του Τιμόθεο, ὅτι συγχρόνως ὑπάρχει τόσο ἡ προκοπὴ καὶ ἡ πρόοδος τοῦ κακοῦ, ὅσο καὶ ἡ παρουσία καὶ ὁ ἀγώνας τῶν εὐσεβῶν πιστῶν.

Γιὰ τὸ πρῶτο τονίζει ὅτι «**πονηροὶ ἄνθρωποι καὶ γόητες προκόψουσιν ἐπὶ τὸ χεῖρον, πλανῶντες καὶ πλανώμενοι**». Τὸ κακὸ παρουσιάζεται γοπητικὸ καὶ ἐλκυστικὸ,

σὲ κάθε ἐποχῇ, μὰ περισσότερο στὴ σημερινὴ ἐποχῇ μας. Γοπητεῦναι μὲ ὅλα τὰ μέσα τοῦ πολιτισμοῦ. Γοπητεῦναι στὸ καντράν τῆς Τηλεοράσεως, στὶς ὀθόνες τῶν κινηματογράφων. Γοπητεῦναι στὶς σελίδες τῶν αἰσχρῶν περιοδικῶν καὶ βιβλίων. Καὶ μὲ τόσα ἄλλα μέσα γοπητεῦναι τὸ κακὸ καὶ παρασύρει μυριάδες ἀνθρώπους ποὺ «**προκόπτουν**» ἀπὸ τὸ κακὸ στὸ χειρότερο. Ἀνησυχητικὴ πράγματι ἡ πρόοδος τοῦ κακοῦ!

Ποιὰ μορφή τοῦ κακοῦ θὰ δεῖ κανένας καὶ δὲν θὰ παρατηρήσει πρόοδο! Προκοπὴ στὴν ἀθεΐα καὶ ἀπιστία. Προκοπὴ στὴν ἐξάπλωση τῶν αἰρετικῶν. Μονάχα τοὺς «χιλιαστῆς», τοὺς «γιεχοβάδες», ποὺ εἶναι «**πονηροὶ καὶ γόητες**» νὰ δοῦμε, μένουμε κατάπληκτοι μπροστὰ στὴν προκοπὴ τοῦ «**σαϊνικοῦ**» τοῦς ἔργου. Πολλὰ τὰ πλανεμένα θύματα τῶν χιλιαστῶν καὶ στὴν Ἑλλάδα.

Ἀκόμη προκοπὴ καὶ στὸ ἠθικὸ κακό... Τὸ κῶμα τῆς ἀνθρωπότητος μολύνει τὰ πάντα. Καὶ συγχρόνως βιασμοὶ καὶ ἀποπλανήσεις, τὰ διαζύγια ὅλο αὐξάνουν καὶ οἱ ἐκτρώσεις πολλαπλασιάζονται. Καὶ ληστεῖες καὶ ἐγκλήματα κατάντησαν καθημερινὸ ἀνάγνωσμα στὸν Τύπο...

“Ὅλο καὶ ἀνεβαίνει θὰ ἔλεγε κανεὶς καὶ σήμερα τὸ βαρόμετρο τοῦ κακοῦ, ἢ στάθμη τοῦ βούρκου. Ὅσο πᾶμε καὶ χειροτερεύει ἡ κοινωνία...”

***

Κι ὅμως μέσα σ’ αὐτὸ τὸ περιβάλλον ζοῦν καὶ εὐσεβεῖς καὶ ἀγωνιστῆς καὶ συνειδητοὶ Χριστιανοί. Γι’ αὐτοὺς τοὺς εὐσεβεῖς μιλάει πάλι ὁ ἀπόστολος Παῦλος στὴν ἀποστολικὴ περικοπή.

Καὶ ποιὰ εἶναι τὰ στοιχεῖα τῶν εὐσεβῶν Χρι-

στιανῶν, ὅπως τὰ παρουσιάζει ὁ μεγάλος Ἀπόστολος;

“Ἐνα στοιχεῖο εἶναι ἡ μελέτη τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ ἡ γνώση τῆς ὀρθοδόξου διδασκαλίας. Γράφει στὸ μαθητὴ του Τιμόθεο: Σὺ, παιδί μου, Τιμόθεε, «**παρηκολούθηκάς μου τῆ διδασκαλία**». Καὶ παρακολούθησε μὲ ὄρεξη, μὲ ζῆλο καὶ ἐνδιαφέρον ὁ Τιμόθεος τὴ διδασκαλία τοῦ ἀποστόλου Παύλου! Καὶ ἡ ψυχὴ του δὲν χόρταινε νὰ τὸν ἀκούει καὶ νὰ διαβάσει τὶς πολυτίμες ἐπιστολές του.

Αὐτὸ εἶναι τὸ καθῆκον καὶ κάθε πιστοῦ ἀνθρώπου, κάθε ἐποχῆς. Καὶ στοὺς καιροὺς μας, ὅσοι ἀληθινὰ πιστεύουμε, πρέπει μὲ ζῆλο καὶ ὄρεξη νὰ ἀκοῦμε ὀρθόδοξα κηρύγματα καὶ νὰ μελετοῦμε κάθε ἡμέρα τὸ βιβλίον τῆς ζωῆς, τὴν Ἁγία Γραφή, γιὰ νὰ εἴμαστε γνήσιοι μαθητῆς τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ.

Κι ἀκόμα νὰ ἔχουμε ἕνα δεῦτερο χαρακτηριστικὸ: τὴν σταθερὴ ἐμμονὴ στὶς αἰώνιες ἀρχές τῆς χριστιανικῆς πίστεως. Ἰδιαίτερη σημασία δίνει ὁ Ἀπόστολος τῶν Ἑθνῶν σ’ αὐτὸ τὸ στοιχεῖο, ὅταν γράφει στὸν Τιμόθεο «**σὺ δὲ μένε ἐν οἷς ἔμαθες καὶ ἐπιστώθης, εἰδὼς παρὰ τίνος ἔμαθες**».

Τὸ ἴδιο ἐπαναλαμβάνει στὸν κάθε πιστὸ καὶ σήμερα: Μένε σταθερὸς. Μὴ μετατιθεσαι. Μὴ συνθηκολογεῖς μὲ τὸ κακὸ. Μένε ἀλύγιστος, ἀκαμπτος στὶς χριστιανικὲς σου πεποιθήσεις, ὅσα ἀντίθετα κι ἂν ἀκοῦς, ὅσα κακὰ κι ἂν βλέπεις...

Καὶ τελευταῖο γνώρισμα, ποὺ ἀναφέρει ὁ Παῦλος εἶναι ὁ διωγμὸς. «**Καὶ πάντες οἱ θέλοντες εὐσεβῶς ζῆν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ διωχθήσονται**».

Οἱ εὐσεβεῖς πάντοτε θὰ διώκονται. Χριστιανὸς ποὺ δὲν δοκιμάζει παραμερισμὸ, ποὺ δὲν ἀκούει κάποια εἰρωνεία γιὰ τὴν πίστη του, δὲν εἶναι γνήσιος ὀπαδὸς τοῦ Χριστοῦ...

Αὐτὸ μᾶς θυμίζει μὲ τὴ σταθερότητα καὶ τὸ μαρτυρικὸ τῆς θάνατο καὶ ἡ ἀγία ποὺ γιορτάζει ἡ Ἐκκλησία μας, ἡ μεγαλομάρτυς καὶ ἰσαπόστολος ἀγία Θέκλα.

Ἐμεινε σταθερὴ στὴν πίστη τῆς παρὰ τὰ τρομερὰ μαρτύρια, ποὺ ὑπέστη γιὰ τὴν ἀγάπη τοῦ λατρευτοῦ τῆς Κυρίου. Μὲ τίποτα δὲν ἀντάλασσε τὸν Χριστό. Καὶ μένει παράδειγμα σταθερότητας γιὰ ὅλους μας. Θὰ τὴ μιμηθοῦμε;

Ἐσωτερικὴ διάβρωση

Ἔχουμε ἀκούσει γιὰ τοὺς τερμίτες. Πρόκειται γιὰ ἔντομα ποὺ εἶναι γνωστὰ καὶ ὡς λευκὰ μυρμήγκια. Ζοῦν πολλὰ μαζὶ καὶ σχηματίζουν ὀλόκληρες πολιτείες. Αποφεύγουν τὸ φῶς καὶ ζοῦν στὸ σκοτάδι. Γι' αὐτὸ καὶ δὲν ἀφήνουν ἔξωτερικὰ ἀνοιγματα στὶς φωλιές τους. Τροφή τους εἶναι κυρίως τὸ ξύλο. Ἀλίμονο στὰ σπίτια ποὺ θὰ δεχθοῦν τὴν ἐπίσκεψή τους. Καταστρέφουν κάθε ξύλινο ἀντικείμενο ἢ ἔπιπλο. Τὸ κατατρῶνε ἔσωτερικά, χωρὶς νὰ ἀφήνουν σημάδια ἀπὸ ἔξω. Αὐτὸ εἶναι τὸ χαρακτηριστικὸ τους. Τὸ ὑποῦλο, τὸ κρυφὸ, τὸ ἀθόρυβο. Ὅταν ροκανίζουν τὸ ξύλο, κανένας δὲν τοὺς ἀντιλαμβάνεται. Κανένας οὔτε τοὺς βλέπει οὔτε τοὺς ἀκούει. Δουλεύουν κρυφὰ, ἀλλὰ δραστικά. Καὶ αὐτὸς εἶναι ὁ πιὸ μεγάλος κίνδυνος. Τὰ ἀποτελέσματα δὲν φαίνονται ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή. Στὴν ἀρχὴ δὲν φαίνονται καθόλου. Ὅταν ὅμως φανοῦν τότε θὰ εἶναι πολὺ ἀργά. Δὲν θὰ ἔχει μείνει τίποτα. Ἐνα ὀλόκληρο οἰκοδόμημα πέφτει σὰν χάρτινος πύργος. Αὐτὴ εἶναι ἡ στρατηγικὴ τοῦ τερμίτη.

Ἐπὶ αὐτὸ εἶναι ἡ στρατηγικὴ τοῦ τερμίτη. Δὲν ροκανίζει τὸ ξύλο, ἀλλὰ τὶς ψυχές. Ἡ τακτικὴ τοῦ ὑποῦλη καὶ ἐπικίνδυνη. Ἐπικίνδυνη γιὰ τὴν ψυχὴ. Δὲν ἔρχεται νὰ μᾶς ἀπειλήσει φανερά, ἀπὸ ἔξω. Τρυπώνει μέσα. Οὔτε μᾶς πλυσιάζει ὡς ἐχθρός, γιὰ νὰ μᾶς κάνει νὰ λάβουμε τὰ μέτρα μας. Μᾶς ἀποκοιμίζει καὶ μᾶς παραπλανᾷ, γιὰ νὰ δράσει ἀνενόχλητος. Νὰ μὴ τοῦ δώσουμε σημασία γιὰ νὰ πραγματοποιήσει τὸ διαβρωτικὸ ἔργο του. Καὶ τὸ κάνει τόσο μαλακὰ καὶ ἀθόρυβα! Ροκανίζει τὰ πνευματικὰ θεμέλια τῆς πίστεως, τῶν ἀξιών, τῶν ἰδανικῶν μέσα στὶς ψυχές. Κατατρῶει καὶ ὑπονομεύει τὰ ἱερά καὶ ὅσα τῆς φυλῆς, τὴν ἔννοια τῆς θρησκείας, τῆς Ὁρθοδοξίας, τῆς Πατρίδας, τοῦ πατριωτισμοῦ, τοῦ θεσμοῦ τῆς οἰκογένειας. Τακτικὴ τερμίτη δὲν εἶναι ἡ ἐνορχηστρωμένη προπαγάνδα ἀπὸ τὰ ΜΜΕ ὅτι δῆθεν ὁ Χριστιανισμὸς εἶναι ἀταίριαστος γιὰ τὴν «προοδευτικὴ» ἐποχὴ μας, σκοταδιστικὸς καὶ ἀσυμβίβαστος μὲ τὶς ἐκσυγχρονιστικὲς ἰδέες τῆς σύγχρονης Εὐρώπης. Ὅλα τὰ μεταχειρίζεται γιὰ νὰ ξεγελάσει. Μεθοδικὰ προχωρεῖ γιὰ νὰ ἀπατήσει καὶ ἐξαπατήσει. Καὶ ὅταν ξυπνήσει κανεὶς, ὕστερα ἀπὸ τὸ ὑποῦλο ροκανισμὸ, τὸ ἀποκοιμιστικὸ καὶ ἀφιονιστικὸ καὶ δεῖ τὰ ἐρείπια, τότε...

Πασίχαρο δένδρο ἢ πίστη μας, τὰ ἰδανικά, οἱ ἱστορικὲς μας ρίζες, οἱ παραδόσεις, οἱ ἐποποιίες μας. Πολύκαρπο καὶ εὐσκιόφυλλο δένδρο μὲ τὰ πουλιὰ πάνω στοὺς κλώνους νὰ τονίζουν τὰ μελωδικὰ τους τραγούδια. Ἐνα δένδρο ποὺ τὸ ποτίσαμε μὲ ἰδρώτα καὶ αἷμα, χιλιάδες τώρα χρόνια. Καὶ αὐτὸ τὸ δένδρο θέλουν νὰ τὸ μαρᾶνουν οἱ σύγχρονοι τερμίτες. Θὰ τοὺς ἀφήσουμε;

Πασίχαρο δένδρο ἢ πίστη μας, τὰ ἰδανικά, οἱ ἱστορικὲς μας ρίζες, οἱ παραδόσεις, οἱ ἐποποιίες μας. Πολύκαρπο καὶ εὐσκιόφυλλο δένδρο μὲ τὰ πουλιὰ πάνω στοὺς κλώνους νὰ τονίζουν τὰ μελωδικὰ τους τραγούδια. Ἐνα δένδρο ποὺ τὸ ποτίσαμε μὲ ἰδρώτα καὶ αἷμα, χιλιάδες τώρα χρόνια. Καὶ αὐτὸ τὸ δένδρο θέλουν νὰ τὸ μαρᾶνουν οἱ σύγχρονοι τερμίτες. Θὰ τοὺς ἀφήσουμε;

Ἄνοιξε τὰ μάτια μας

Παρακολουθῶ τὴ συνέντευξη ἑνὸς τυφλοῦ: Νὰ μὴ βλέπεις! Κάτι ποὺ δὲν συλλαμβάνεται εὐκολά. Πόνος βαθὺς ὅσο καὶ τὸ σκοτάδι ποὺ σὲ τυλίγει. Κλειστὰ τὰ μάτια, φυλακισμένη καὶ ἡ καρδιά. Τί ὑπάρχει γιὰ τὸν τυφλό; Ὁ γαλανὸς ἢ ὁ ἔναστρος οὐρανός, ὁ ἀπέραντος καθρέφτης τῆς θάλασσας, ἡ ἀνθισμένη ἀνοιξη, ἡ γεμάτη φῶς ἀνατολή, ἡ πορφυρὴ δύση, ὅλα ἀποτελοῦν ὄνειρο μιᾶς ἀτέλειωτης νύχτας. Μεγάλο δυστύχημα ἢ ἀπώλεια τοῦ φυσικοῦ φωτός. Μεγαλύτερο ὅμως ἢ ἀπώλεια τοῦ ψυχικοῦ μας φωτός. Νὰ μὴ μπορεῖς νὰ ἀντίσεις τὸ φῶς τῆς πίστεως, Ἐκείνον ποὺ διεκήρυξε **«ἐγὼ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου· ὁ ἀκολουθῶν ἐμοὶ οὐ μὴ περιπατήσῃ ἐν τῇ σκοτίᾳ ἀλλ' ἔξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς»** (Ἰωάν. ν' 12).

Δυστύχημα ἢ ἀπιστία, τύφλωση πνευματικὴ. Καὶ δὲν πρόκειται μονάχα γιὰ τὴν ἐχθρικὴ στάση ἀπέναντι στὶς χριστιανικὲς ἀλήθειες. Πρόκειται καὶ γιὰ τὴν ἀδιαφορία, τὴν περιφρόνηση τῆς πνευματικῆς, τῆς ἠθικῆς ὁμορφιάς, κάθε ὑπερκόσμιου καὶ ἱεροῦ. Νὰ μὴ βλέπεις τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ, οἱ οὐρανοὶ γιὰ σένα νὰ μὴ διηγοῦνται τὴν δόξα τοῦ Θεοῦ. Ὁ Σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ, τὸ σύμβολο τῆς ὑπέρτατης θυσίας, νὰ ἀφήνει ἀδιάφορη τὴν καρδιά σου, νὰ μὴ σοῦ ἀποκαλύπτει τὴν ἀπειρὴ ἀγάπη τοῦ Θεανθρώπου γιὰ τὸν ἄνθρωπο. Χωρὶς τὸ ὀδηγητικὸ φῶς τῆς πίστεως, ποια ἀπάντηση θὰ δίνεις στὰ τόσα προβλήματα ποὺ σὲ κυκλώνουν; Προβλήματα τῆς καθημερινῆς ζωῆς, προβλήματα φυσικὰ καὶ ὑπερφυσικά; Τί σὲ ὠφελεῖ νὰ διασχίζεις τὸ στερέωμα, ἂν δὲν μπορεῖς νὰ σχίσεις τὸ πέπλο τοῦ μυστηρίου ποὺ σκεπάζει τὴν ψυχὴ καὶ τὴ σκέψη σου; Χριστέ τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸ, διάνοιξε τὰ μάτια τῆς ψυχῆς μας γιὰ νὰ βλέπουμε... Σὲ ἰκετεύουμε.

ZQH

Ὁρθόδοξον Χριστιανικὸν Περιοδικόν.

Ὁργανον Ἀδελφότητος Θεολόγων ἢ «ΖΩΗ»

Κυκλοφορεῖ κάθε μῆνα.

Ἐκδότης: Ἀδελφότης Θεολόγων ἢ «ΖΩΗ» Σ.Α., Ἴπποκράτους 189, 114 72 Ἀθήνα.

Τηλ.: 210 64 28 331, FAX: 210 64 63 606.

Διευθυντὴς Συντάξεως: Γεώργιος Β. Μελέτης, Ἴπποκράτους 189, 114 72 Ἀθήνα.

Ἐκτύπωση: «Λυχνία Α.Ε.», Ἀνδραβίδας 7, 136 71 Χαμόμυλο - Αχαρνών.

Τηλ.: 210 3410436, FAX: 210 3425967, www.lychnia.gr

ΚΩΔΙΚΟΣ: 01 1290

Ἡ ἀνανέωση τῆς ἐτήσιας συνδρομῆς ἔσωτερικῶς (10 €)

μπορεῖ νὰ γίνῃ μὲ τοὺς ἑξῆς τρόπους:

- Μὲ κατάθεση στὴν Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος, στὸν λογαριασμὸ ποὺ διατηρεῖ ἡ Ἀδελφότης ὑπ' ἀριθμ.: **132/296000-13 (IBAN: GR1501101320000013229600013)**, δικαιούχος: Ἀδελφότης Θεολόγων ἢ «ΖΩΗ». Στὴν αἰτιολογία νὰ ζητᾶτε νὰ σημειώνεται ρητῶς τὸ ὄνοματεπώνυμο τοῦ συνδρομητῆ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ περιοδικοῦ (ΖΩΗ)
- Στὰ βιβλιοπωλεῖα «ΖΩΗ» (Καρύτση 14, Ἀθήνα καὶ Ἀγ. Σοφίας 41, Θεσσαλονίκη) καὶ συνεργαζόμενα βιβλιοπωλεῖα
- Στὸ γραφεῖο τοῦ περιοδικοῦ: **Ἴπποκράτους 189, 114 72 Ἀθήνα**
- Στὰ ΕΛΤΑ μὲ ἔντυπο ταχυπληρωμῆς ποὺ συναποστέλλεται ἀνὰ τακτὰ χρονικὰ διαστήματα γιὰ ὅσους ἔχουν ὀφειλή
- Στὰ ΕΛΤΑ μὲ ταχυδρομικὴ ἐπιταγὴ στὴ διεύθυνση τοῦ περιοδικοῦ (Ἴπποκράτους 189, 114 72 Ἀθήνα). Προβλέπεται ἐπιβάρυνση μὲ ταχυδρομικὰ τέλη
- Σὲ κατὰ τόπους συνεργάτες καὶ ἀντιπροσώπους, οἱ ὁποῖοι θὰ κόβουν σχετικὲς ἀποδείξεις.

Ἡ ἀνανέωση τῆς ἐτήσιας συνδρομῆς ἔξωτερικῶς (25 €) / Κύπρου (15 €)

μπορεῖ νὰ γίνῃ μόνον μὲ κατάθεση στὴν τράπεζα:

IBAN: GR1501101320000013229600013

BIC/Swift Code: ETHNGRAA

ΜΕΓΑΛΕΣ ΜΟΡΦΕΣ

Ο ΜΕΓΑΣ ΦΩΤΙΟΣ

(820 - 893)

8

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟ ΣΥΓΓΡΑΦΙΚΟ ΤΟΥ ΕΡΓΟ

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟ ΣΥΓΓΡΑΦΙΚΟ ΤΟΥ ΕΡΓΟ

Ο Μέγας Φώτιος υπήρξε πολυγραφώτατος. Τα έργα του μπορούν να καταταγοῦν σὲ ἔργα θεολογικά, φιλολογικά, σὲ ὁμιλίες καὶ ἐπιστολές.

Τὰ «Ἀμφιλόχεια» ἢ «Λόγων ἱερῶν συλλογή, ἐν ἧ ζήτηματα τῆς θείας Γραφῆς διαλύεται» εἶναι τὸ ἐκτενέστερο θεολογικὸ ἔργο τοῦ Φωτίου. Τὸ σύγγραμμα αὐτὸ τιτλοφορεῖται «Ἀμφιλόχεια», γιὰτὶ οἱ πραγματεῖες ποὺ περιέχει ἀποτείνονται στὸν Μητροπολίτη Κυζικίου Ἀμφιλόχιο, μὲ τὸν ὁποῖον ὁ Πατριάρχης συνδεόταν μὲ στενὸ δεσμὸ φιλίας. Τριακόσια εἴκοσι ἕξι ζήτηματα πραγματεύεται στὸ ἔργο αὐτὸ ὁ χαλκέντερος Πατριάρχης, τὰ ὁποῖα ὁ Σοφοκλῆς Οἰκονόμου τὰ διαιρεῖ σὲ ἑρμηνευτικά, δογματικά, ἱστορικά καὶ ποικίλα. Ὁ Φώτιος ἐκτὸς ἀπὸ τὰ Ἀμφιλόχεια συνέταξε καὶ ὑπομνήματα στὴν Ἁγία Γραφή.

Τὸ κατ' ἐξοχὴν ὅμως πρωτότυπο θεολογικὸ τοῦ ἔργο εἶναι ὁ «Λόγος περὶ τῆς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος μυσταγωγίας». Στὸ σύγγραμμα αὐτὸ ἀσχολεῖται μὲ τὸ θέμα τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐκ μόνου τοῦ Πατρὸς.

Ἀπὸ τὴν πέννα τοῦ σοφοῦ Ποιμενάρχου ἔχουμε καὶ ἀπολογητικὲς πραγματεῖες. Σ' αὐτὲς περιλαμβάνεται τὸ ἔργο τοῦ «Συναγωγαὶ καὶ ἀποδείξεις ἀκριβεῖς κλπ.» στὸ ὁποῖο παρουσιάζει τὴν ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας μὲ σκοπὸ νὰ ἀποδείξει τὴ νομιμότητα τῆς ἐκλογῆς του.

Τὸ πρῶτο φιλολογικὸ ἔργο τοῦ Μ. Φωτίου ἦταν τὸ «Λεξικὸ ἢ Λέξεων συναγωγῆ», ποὺ ἀφιέρωσε σὲ κάποιον Θωμᾶ, πρωτοσπαθᾶριο, ἄρχοντα τοῦ Λυκοστομίου. Σκοπὸς τοῦ Μ. Φωτίου δὲν ἦταν ἡ ἐπιστημονικὴ σύνταξη Λεξικοῦ, ἀλλὰ ὁ καταρτισμὸς Λεξιλογίου γιὰ τὶς πρακτικὲς ἀνάγκες τῶν μαθητῶν του καὶ μάλιστα γιὰ νὰ διευκολύνεται νὰ διαβάζουν τοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς καὶ τὴν Ἁγία Γραφή.

Τὸ σπουδαιότερο ὅμως ἀπὸ τὰ φιλολογικὰ συγγράμματα τοῦ Μ. Φωτίου, ποὺ ἔχει ἀνυπολόγιστη ἀξία καὶ τοῦ χάρισε ἀθάνατη δόξα, εἶναι ἡ «Βιβλιοθήκη» ἢ «Μυριόβιβλος», ἢ «Βιβλιοπανσύλλεκτος ἀνθολογία». Ἡ «Μυριόβιβλος» διαιρεῖται σὲ 280 κεφάλαια ἢ τίτλους, ὅπου βιβλιοκρίνονται καὶ ἀναλύονται πολλὰ ἔργα ἀπὸ κάθε σχεδὸν εἶδος τῆς Λογοτεχνίας, τῆς ἀρχαίας καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς. Ἀντιπροσωπεύονται γραμματικοί, λεξικογράφοι, ρήτορες, φιλόσοφοι, ἱστοριογράφοι, φυσιολόγοι καὶ γιατροί, μυθογράφοι καὶ διηγηματογράφοι, δραματικοί, λυρικοὶ κλπ. Μόνον ποιητὲς δὲν μνημονεύονται. Ἀκόμα ἐκκλησιαστικοὶ δάσκαλοι, πράξεις συνόδων καὶ μαρτύρων, βιβλιογραφίες ἁγίων, ἱστορικοὶ καὶ οἱ μεγάλοι Πατέρες βρῆκαν ἀνάλογη θέση στὴ Μυριόβιβλο.

Ὡς πολύμορφη καὶ πολυτάλαντη προσωπικότητα, ὁ Μ. Φώτιος δὲν περιορίσθηκε στὴ γραπτὴ διδαχὴ.

Κήρυττε τὴν Ἀλήθεια καὶ ἀπὸ τὸν ἄμβωνα. Διακρίθηκε καὶ ὡς ἐκκλησιαστικὸς ρήτορας. Οἱ λόγοι του, ποὺ μοιάζουν πραγματεῖες καὶ παραδόσεις, συνήραζαν τὰ πλήθη, τόνωναν τὸν λαόν. Ἦταν σαλπίσματα πνευματικά, μὲ τὰ ὁποῖα ὁ σοφὸς καὶ ἅγιος Πατριάρχης, ὁδηγοῦσε τὸ ποίμνιό του «εἰς νομὰς χαρισμάτων».

Μερικὲς ἀπὸ τὶς ὁμιλίες του ἀποτελοῦν κείμενα, ποὺ ἐκφωνήθηκαν κατὰ τὴν διάρκεια ἢ ἀμέσως μετὰ ἀπὸ μεγάλα γεγονότα. Ἔτσι ἔχουμε τὶς δυὸ ὁμιλίες κατὰ τὴν ἐπίθεση καὶ ἀποχώρηση τῶν Ρώσων, μιὰ στὸ τέλος τῆς Συνόδου τοῦ 867, μιὰ ὁμιλία κατὰ τὰ ἐγκαίνια ἑνὸς αὐτοκρατορικοῦ ναοῦ καὶ ἄλλη στὴν καθιέρωση εἰκόνας τῆς Θεοτόκου στὸ ναὸ τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας.

Δὲν ἦταν ὅμως μόνον ἕνας ἀγνὸς ἀγωνιστὴς τῆς Ἀλήθειας ὁ Μ. Φώτιος. Ἦταν ἕνας πολὺπειρος ὁδηγὸς ψυχῶν. Ἐνας ἡγέτης, ἕνας καλὸς ποιμὴν ποὺ καθοδηγοῦσε τὸ λαὸ του, δείχνοντάς του τί πρέπει ν' ἀποφεύγει καὶ ποιὲς ἀρετὲς νὰ καλλιεργεῖ. Σώζονται οἱ ἠθικὲς του ὁμιλίες περὶ ἀγάπης, ὀλιγοπιστίας, ἐλεημοσύνης, ἀγωγῆς καὶ ὑπερηφάνειας.

Στὴ σειρά τῶν Βυζαντινῶν ἐπιστολογράφων ὁ Πατριάρχης Φώτιος κατέχει μιὰ ἐξέχουσα θέση καὶ γιὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐπιστολῶν (ἔχουν περισωθεῖ 263 ἐπιστολὲς του) καὶ γιὰ τὴν ἀξία τους ἀπὸ ἀπόψεως ὕφους καὶ περιεχομένου καὶ γιὰ τὴν σπουδαιότητά τους ὡς πηγὴ γιὰ νὰ γνωρίσουμε τὸν χαρακτῆρα καὶ τὴν σκέψη του.

«Οἱ ἐπιστολὲς του πραγματεύονται κάθε ζήτημα ἰδιωτικῆς καὶ ἐπιστημονικῆς φύσεως. Εἶναι γεμάτες ἀπὸ ἑρμηνευτικὰ σχόλια στὴν Ἁγία Γραφή, νουθεσίες πρὸς κληρικοὺς καὶ λαϊκοὺς, ἄρχοντες καὶ ἀρχομένους, πλοῦσιους καὶ φτωχοὺς, ἀδικοῦντες καὶ ἀδικουμένους».

Ὁ Μ. Φώτιος συνέθεσε καὶ ὕμνους, ποὺ ἀναφέρονται στὶς δοκιμασίες του ἢ ἀνυμνοῦν θεῖα πρόσωπα ἢ τὸν αὐτοκράτορα. Στους πρώτους ὑπάγονται οἱ ὠδὲς του, ποὺ φανερώνουν ὅλο τὸ βάθος τῆς πίστεώς του καὶ τὴν πνοὴ τῆς ποιήσεώς του.

Ἐπίσης ἀπὸ μερικὸς ἀποδίδεται στὸν Φώτιο ἢ σὲ μαθητὴ τῆς Σχολῆς ὁ περίφημος Ἀκάθιστος Ὕμνος στὴν Ὑπέρμαχο Στρατηγόν.

Μὲ τὰ ὅσα ἀναφέραμε δὲν ἐξαντλεῖται ὁ κατάλογος τῶν ἔργων τοῦ Μ. Φωτίου. Ἐγραψε καὶ ἄλλα ἔργα, ποὺ δυστυχῶς χάθηκαν.

Ἐχοντας ὅλα αὐτὰ ὑπ' ὄψιν μας, μπορούμε νὰ σχηματίσουμε μιὰ γενικὴ ἀποψη τῆς πολὺμορφης παραγωγῆς τοῦ Μ. Φωτίου. Ὑπῆρξε ἀληθινὰ «χαλκέντερος» ὁ Ἕλληνας Πατριάρχης. Καὶ σ' αὐτὸ μόνον μὲ τὸν ἱερὸ Χρυσόστομο ἴσως μπορεῖ νὰ παραβληθεῖ. Καὶ οἱ δυὸ ἔζησαν μιὰ ταλαιπωρημένη ζωὴ, μὰ συγχρόνως καὶ μιὰ ζωὴ πλοῦσια σὲ πνευματικὴ προσφορά.

(Συνεχίζεται)

ΚΑΜΠΑΝΑΚΙ ΓΙΑ ΤΟ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟ

Κάθε Σεπτέμβριο, τὸ ἄνοιγμα τῶν σχολείων καὶ ἡ ἔναρξη τοῦ σχολικοῦ ἔτους ἀποτελεῖ κανονικὰ μιὰ αἰσιόδοξη νότα στὴν κατὰ τὰ ἄλλα συχνὰ ζοφερὴ ἐπικαιρότητα. Δυστυχῶς, τὰ τελευταῖα χρόνια δὲν μπορούμε νὰ χαροῦμε στὸ ἀκέραιο οὔτε κἂν αὐτὴ τὴν κανονικὴ αἰσιόδοξη νότα. Ἀπόφαση τοῦ Περιφερειακοῦ Διευθυντῆ Πρωτοβάθμιας καὶ Δευτεροβάθμιας Ἐκπαίδευσης Κεντρικῆς Μακεδονίας, ποὺ δημοσιεύθηκε στὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως στὶς 18 Ἰουλίου, προέβλεπε τὴν ἀναστολὴ λειτουργίας γιὰ τὸ σχολικὸ ἔτος 2023-24 συνολικὰ 117 σχολείων μόνο στὴν Κεντρικὴ Μακεδονία (συγκεκριμένα, 41 Δημοτικῶν καὶ 76 Νηπιαγωγείων). Στερεότυπη αἰτιολογία τῆς ἀπόφασης, ὁ μικρὸς ἢ καὶ μηδενικὸς ἀριθμὸς μαθητῶν. Τὸ πρόβλημα θὰ ἦταν αὐτονόητα μεγάλο, ἀκόμα καὶ ἂν ὀφειλόταν ἀπλῶς στὴν ἐρημοποίηση τῆς ὑπαιθροῦ καὶ τὴ συγκέντρωση τοῦ πληθυσμοῦ στὰ μεγάλα ἀστικά κέντρα. Δυστυχῶς, ὅμως, τὰ πράγματα εἶναι ἀκόμα χειρότερα. Καὶ αὐτό, πρῶτον, ἐπεὶδὴ σὲ τέτοια περίπτωσι θὰ μειωνόταν μὲν ὁ μαθητικὸς πληθυσμὸς στὴν ὑπαιθρο, ἀλλὰ θὰ αὐξανόταν ἀντίστοιχα στὰ μεγάλα ἀστικά κέντρα, πράγμα ποὺ σαφῶς δὲν συμβαίνει. Καὶ δεύτερον, ἀκόμα χειρότερα, βλέπουμε νὰ ἀναστέλλεται ἡ λειτουργία σχολικῶν μονάδων ἀκόμη καὶ ἐντὸς τοῦ ἀστικοῦ ἴσου τῆς Θεσσαλονίκης... Ἄρα... Ἄρα τὸ πραγματικὸ πρόβλημα εἶναι ὁ ἐφιάλτης τῆς δημογραφικῆς κατάρρευσης, ποὺ πρέπει νὰ εἶναι κανεὶς τυφλός, γιὰ νὰ μὴν τὸν βλέπει. Καὶ ἕνα τελευταῖο σχόλιο: Ἀποτελεῖ, δίχως ἄλλο, τραγικὴ εἰρωνεία ἢ προσθήκη, στὴν τεκμηρίωση τῆς ἀπόφασης, τῆς στερεότυπης δήλωσής ὅτι «ἀπὸ τὴν ἀπόφαση αὐτὴ δὲν προκαλεῖται δαπάνη ἐπὶ τοῦ κρατικοῦ προϋπολογισμοῦ»...

ΠΙΣΤΗ ΚΑΙ ΣΧΟΛΕΙΟ

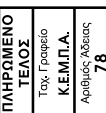
Ἔνα ἀπὸ τὰ τραγικὰ γεγονότα τοῦ καλοκαιριοῦ ποὺ δὲν εἶδαμε στὰ δελτία εἰδήσεων τῶν μεγάλων καναλιῶν εἶναι ἡ φονικὴ ἐπίθεση ἐνόπλων τζιχαντιστῶν σὲ σχολεῖο στὴ μεθοριακὴ πόλη Μποντοῦε τῆς Οὐγκάντα, στὶς 16 Ἰουνίου 2023. Ἡ βάρβαρη ἐπίθεση ἄφησε πίσω τῆς 41 νεκρούς. Ἀπὸ αὐτούς, οἱ 37 ἦταν μαθητές, καὶ οἱ ὑπόλοιποι 4 ἐργαζόμενοι στὸ σχολεῖο. Τὰ ἀθῶα θύματα πυρπολήθηκαν, σφαγιάσθηκαν ἢ πυρπολήθηκαν ζωντανά, μὲ τὰ 17 μάλιστα νὰ φέρουν τέτοια ἐγκαύματα, ὥστε ἡ ἀναγνώρισή τους νὰ εἶναι ἀδύνατη. Ἄλλοι 15 ἄνθρωποι, μεταξὺ τῶν ὁποίων 5 κορίτσια, ἦταν ἀγνοοῦμενοι, μὲ τοὺς οἰκειοὺς τους νὰ ἀγνοοῦν ἂν ἀπύχθησαν ἢ δὲν βρίσκονται στὴ ζωὴ. Ἡ ἐπίθεση αὐτὴ ἔρχεται νὰ προστεθεῖ σὲ σειρά ἀνάλογων ἐπιθέσεων φανατικῶν ἰσλαμιστῶν, πίσω ἀπὸ τὶς ὁποῖες κρύβεται ἡ λογικὴ ὅτι τὸ σχολεῖο ἀποτελεῖ ἀπειλὴ γιὰ τὴ θρησκεία. Μόλις πρόσφατο τὸ παράδειγμα τὰ περισσότερα ἀπὸ 5000 περιστατικὰ δηλητηριάσεων ἀπὸ ἀναθυμιάσεις σὲ περίπου 250 σχολεῖα τοῦ Ἰράν, ἀπὸ ὀμάδες ποὺ, σύμφωνα μὲ τὸ ὑπουργεῖο Παιδείας τοῦ Ἰράν, ἐπιδιώκουν μὲ τὶς πράξεις τους «νὰ κλείσουν ὅλα τὰ σχολεῖα, καὶ κυρίως τὰ σχολεῖα θηλέων». Δὲν μπορούμε παρὰ νὰ νιώθουμε εὐγνώμονες, ποὺ ἡ δική μας, ὀρθόδοξη χριστιανικὴ παράδοση θέλει τὴν πίστη καὶ τὸ σχολεῖο ἀδελφωμένα. Καὶ στὰ ζοφερά χρόνια τῆς τουρκικῆς σκλαβιάς, κανένας δὲν στήριξε τὴν ἐκπαίδευση ὅσο ἡ Ἐκκλησία, ποὺ ἄλλωστε ἐπὶ πατριάρχη Ἱερεμία Β΄ τὸ 1593 ἀνέλαβε ἐπισήμως τὴν παιδεία τοῦ Γένους.

Ἡ ἀληθία καὶ τὸ φαίνεσθαι

Ἡ κυριαρχία καὶ ἡ ἐπίδραση τῶν social media καὶ ἡ δύναμη τῶν κάθε λογῆς "influencers" τοῦ διαδικτύου θὰ ἔπρεπε νὰ μᾶς προβληματίσει καὶ γιὰ ἕναν πρόσθετο λόγο: διότι προσανατολίζει στὸ «φαίνεσθαι», εἰς βάρος τῆς οὐσίας καὶ τῆς ἀλήθειας. Πρόσφατο παράδειγμα, ἀπὸ τὸ καλοκαίρι ποὺ πέρασε, ἕνα βίντεο ποὺ κυκλοφόρησε εὐρύτατα στὰ social media: Κάποιος περαστικὸς ἀπαθάντισε μὲ τὸ κινητὸ του τηλέφωνο ἀπὸ μακριὰ κάποια ἀπὸ τὶς νεαρές "influencers" τοῦ διαδικτύου, ἡ ὁποία μάζευε ἐπιδεικτικὰ ἀπορρίμματα ἀπὸ μιὰ παραλία μέσα σὲ μεγάλες σακοῦλες ἀπορριμμάτων, φωτογραφιζόμενη ἀπὸ μιὰ φίλη τῆς. Καὶ ὅταν βεβαιώθηκε ὅτι εἶχε πιά τὸ «ὐλικό» ποὺ θὰ τῆς ἐξασφάλιζε τὰ "like" καὶ τὰ "follow" στὰ κοινωνικὰ δίκτυα, ... παράτησε τὶς σακοῦλες καὶ τὰ σκουπίδια στὴν παραλία καί... «τὴν ἔκανε μὲ ἑλαφρὰ πηδηματάκια» (κυριολεκτικά). Τὸ βίντεο προκάλεσε κύμα ὀργῆς καὶ ἀποδοκιμασίας στὸ διαδίκτυο. Ἀλλὰ θὰ ἔπρεπε νὰ ἀποτελέσει καὶ τὴν ἀφετηρία γιὰ ἕνα γόνιμο προβληματισμό: Αὐτὸ ποὺ χρειαζόμαστε δὲν εἶναι κάποιοι "influencer" νὰ μᾶς πείσει τί εἶναι σωστὸ νὰ κάνουμε. Αὐτὸ ποὺ χρειαζόμαστε εἶναι νὰ πεισθοῦμε νὰ βαδίσουμε τὴν ὁδὸ τῆς ἀλήθειας καὶ τῆς γνησιότητας, καὶ ὄχι τὴν ὁδὸ τοῦ «φαίνεσθαι», τῆς κενῆς ἐπίδειξης καὶ τοῦ φαρισαϊσμοῦ. Καὶ γι' αὐτὸ δὲν θὰ πεισθοῦμε ἀπὸ τὸν κόσμο τῶν κοινωνικῶν δικτύων, ποὺ ἐξ ὀρισμοῦ ἐπενδύει στὸ «φαίνεσθαι». Χρειαζέται νὰ ἐπανανακαλύψουμε τὴν ἀλήθεια τῆς πίστεως, ποὺ εἶναι ἡ μόνη ἀληθινὴ ἀσπίδα ἀπέναντι στὸ «φαίνεσθαι», τὴν κενὴ ἐπίδειξη καὶ τὸν φαρισαϊσμό.

Οἱ σταυροὶ στὶς κορυφές

Πράγματα ποὺ γίνονται σήμερα σὲ χώρες τοῦ δυτικοῦ κόσμου μᾶς ὑποψιάζουν γιὰ πράγματα ποὺ αὐριομεθαῦριο θὰ γίνουν καὶ ἐδῶ, στὴν Ἑλλάδα. Στὴν Ἰταλία μεγάλη δημόσια ἀντιπαράθεση ξέσπασε μέσα στὸ καλοκαίρι, μὲ ἀφορμὴ τοποθέτηση τοῦ Ἰταλικοῦ Συνδέσμου Ἀλπινισμοῦ γιὰ τὸ θέμα τῶν... σταυρῶν ποὺ βρίσκονται τοποθετημένοι σὲ κορυφές ἰταλικῶν βουνῶν, μὲ τὸ σχόλιο ὅτι αὐτοὶ εἶναι κάτι «ἀναχρονιστικὸ καὶ διχαστικὸ» ("anacronistiche e divisive"). Οἱ κορυφές τῶν βουνῶν, ἐλέχθη, πρέπει νὰ εἶναι οὐδέτερες, ὥστε νὰ γίνονται σεβαστὲς οἱ ἀπόψεις ὄλων, συμπεριλαμβανομένων τῶν κοσμικῶν καὶ ἄθεων ἀναρριχητῶν, οἱ ὁποῖοι ἐνοχλοῦνται ἀπὸ τοὺς σταυροὺς στὶς κορυφές. Λοιπόν, αὐριο-μεθαῦριο νὰ περιμένουμε μιὰ ἀντίστοιχη συζήτηση καὶ στὴν Ἑλλάδα! Βεβαίως, γιὰ νὰ τὰ λέμε ὅλα, στὴν Ἰταλία ἡ «ἐπίθεση» κατὰ τῶν σταυρῶν στὶς κορυφές προκάλεσε ὀξύτατες ἀντιδράσεις, μὲ τὴν ὑπουργὸ Τουρισμοῦ Ντανιέλα Σανταντσέ μάλιστα νὰ δηλώνει «κατάπληκτη» καὶ νὰ σχολιάζει χαρακτηριστικά: «Ἡ ἀπόφαση αὐτὴ ὑπερβαίνει τὶς ἀρχές μας, τὴν κουλτούρα μας, τὴν ἑδαφικὴ μας ταυτότητα καὶ τὸν σεβασμὸ τῆς. Κάτω τὰ χέρια ἀπὸ τοὺς σταυροὺς τῶν βουνῶν!». Ὁ Ἰταλικὸς Σύνδεσμος Ἀλπινισμοῦ ὑποχρέωθηκε τελικὰ σὲ ἄτακτη ἀναδίπλωση, δηλώνοντας πῶς οὐδέποτε ὑπῆρξε σχετικὴ ἐπίσημη τοποθέτηση τῆς λέσχης. Σίγουρα, αὐριο-μεθαῦριο θὰ «ἀντιγράψουμε» καὶ στὴν Ἑλλάδα τὴ σχετικὴ συζήτηση. Ἄραγε, ἡ πολιτεία θὰ «ἀντιγράψει» καὶ τὴν ἐπίσημη ἀντίδραση τῆς Ἰταλίδας ὑπουργοῦ;

ΚΩΔΙΚΟΣ:
01 1290

«ΖΩΗ»
Ἰπποκοράτους 189
114 72 ΑΘΗΝΑ